Hayat

Bu sayıda :

Türk sanatkârlarını tanıtıyoruz
Röportaj serisinin ilki :
AYLÂ DOĞANAY

Wilkie Collins'in
Yeni romanı :
DONMUŞ DENİZ

No. 103 26 EYLÜL 1958 100 KURUŞ

bu saatin içinde
durmadan akan
sadece kumdur

FAKAT

bankamızda
vadeli bir hesap
açtırırsanız

KASANIZA

ömür boyunca
akacak olan

PARA' dır

TÜRK TİCARET
BANKASI

PARKER

Quink

Dolma
kaleminizi
yazarken
temizler

PARKER QUINK, DOLMA KALEMİNİZİ KORUYAN VE ÖMRÜNÜ UZATAN
SİHİRLİ SOLV-X MADDESİNİ İHTİVA EDEN YEGANE MÜREKKEPTİR.

DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI'nın
SON KİTABI

ÇIKTI!

ÜNLÜ OPERALAR

94 operayı içinde toplayan bu kitap **FARUK YENER** tarafından hazırlanmıştır.
Kuşe ceketli, lüks ciltli, 496 sayfa.

Fiyatı 15 liradır.

DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

SATIŞ YERLERİ :
Divanyolu, Klotfarer cad. 7
Galatasaray meydanı, Doğan Kardeş Mağazası - İSTANBUL

Hayat

ANTONELLA LUALDI

(Fotoğraf : Pierluigi)

HAFTALIK MECMUA

26 EYLÜL 1958

FİATI : 100 KURUŞ

YIL: 3 CİLT: 5 SAYI: 103

SAHİBİ : ŞEVKET RADO

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
HİKMET FERİDUN ES

YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :
İBRAHİM ÇAMLI

REDAKSİYON HEYETİ :
SEMİRAL BİLBAŞAR
FİKRET ARIT
SADUN ALTUNA
ORHAN TAHSİN
HİKMET ANDAÇ

RESİM ve BAŞLIKLAR :
FİRUZ AŞKIN
AYHAN ERER

FOTOĞRAFLAR :
FOTO HAYAT (Hususi Servis) - M. Sürenkök (Ankara) Turizm Fotoğraf Aj. (İzmir) Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Mehaz göstermek suretiyle dahi alınamaz. Mecmuamıza gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

İDARE YERİ :
Divanyolu, Klodfarer Caddesi No. 7, İstanbul. Tel : 27 34 56

DİZİLDİĞİ YER :
Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi Basımevi - İst.

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi - İstanbul.

REKLAM İÇİN :
Kararname gereğince, Türk Basın Birliği Resmî İlânlar Limited Ortaklığı'ndan verilen ve tekniğimize uygun olarak hazırlanmış her türlü ilân alınır.

ABONE ŞARTLARI :
Yıllık (52 sayı) 50 T. L.
6 aylık (26 sayı) 25 T. L.

HAYAT Mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 19 Cent'e ve İngiliz Lirası olarak 1 Shilling 5 Pence'e tekabül eden fiatla satılır. Yıllık abone — âdi posta ücreti dahil — 75 T.L. dır. Abone olmak istiyenler bu meblâğın karşılığı olan Dolar veya İngiliz Lirasını T.C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alabilirler.

HAYATTAN FOTOĞRAFLAR

TEKERLEKLİ VALİZ — Her zaman hamal yahut kibar erkek bulmak mümkün değil. Eşyalarını nasıl taşısın bu İngiliz balerini? Valizini tekerlekli yaptırtmış. Mükemmel surette işini görüyor.

İSTEMİYOR — Fotoğraf makinesini ne sanmış kimbilir. Londra hayvanat bahçesinin yavru erkek aslanı Tessa fotoğrafçıya dişlerini gösterirken, bir pençesini de kızkardeşinin üstüne atmış sözde onu koruyor. Erkek olmak kolay mı? Üstelik de aslan. Daha şimdiden şakaya gelmiyor.

QUEMOY'DA — Komünist Çin'in sık sık kara bombardımanına mâruz kalan milliyetçi Quemoy Adası'ndaki halk, asker ve çocuklar hemen hemen bütün vakitlerini sığınaklarda geçirmektedir...

VENEZUELA'DA — Quemoy'un bombardımanı büyük ölçüde bir buhrana yol açmak istidadını gösterirken Venezuela'da da bir hükümet darbesi teşebbüsü olmuştur. Caracas şehrinde silâhlı halkla polis arasında baş gösteren mücadele bütün gün sürmüş, 20 kişi ölmüştür.

CANLI MANKEN — İskoçya'nın Glasgow şehrindeki bir moda mağazası sonbahar modelleri teşhirini canlı mankenler ile yapmış ve büyük ilgi toplamıştır. İskoçya'da erkekler nedense mankenlerin canlısı ile cansızları arasında pek fark görmemiş olacaklar ki ön plânı kadınlar tutmuş. Bunda herhalde iklimin büyük tesiri olsa gerek.

KAHVALTI — 25 yaşındaki Amerikan Halter Şampiyonu Dave Ashman'ın, kendisini pek iştahı hissetmediği bir günkü sabah kahvaltısı.

HAYATTAN FOTOĞRAFLAR

TEHLİKELİ ATLAYIŞ — Rusya'da en gözde spor paraşütle atlamaktır. Yukarıda Sovyet paraşütçülerinden Vartazarov'un uzun müddet paraşütünü açmadan yaptığı tehlikeli bir atlayış görülmektedir.

KALAMIŞ'IN ZEYNEBİ — Denizci bir ana - babanın bir yaşında denizci yavrusu olan Zeynep Demir'i Kalamış'ta tanımıyan yoktur. Artık denize veda etmek zamanı geldiği için üzgün görünen Zeynep'in yine kendisi kadar meşhur bir tarafı da minimini kırmızı bikini mayosudur.

KAZA DEĞİL — Beyaz kulenin üstünde görünen otomobili, helikopterle taşınırken bir fabrika üstüne düşmüş sanmayın. Tokyo'da muazzam bir reklâmdır. Döner kulenin yüksekliği 40 metre, geceleri neon ışıklarla aydınlatılan otomobilin markası ise «Toyopet»tir.

ALTIN YILDÖNÜMÜ — Ingiltere'nin eski başvekili Sir Winston Churchill ile eşi ellinci evlilik yıldönümlerini, tatillerini geçirmekte oldukları Fransız Rivierası'ndaki Cap d'Ail'de kutlamışlardır. Bu vesile ile Kontes Coudenhove - Kalargi kendilerine Isviçre'den 12 kilo ağırlığında ve puro biçiminde bir çikolata göndermiştir. Yukarıda Sir Winston ve eşi akrabaları arasında, yanda da Isviçre Havayolları personeli ellerinde puro biçimi çikolata ile görülüyor.

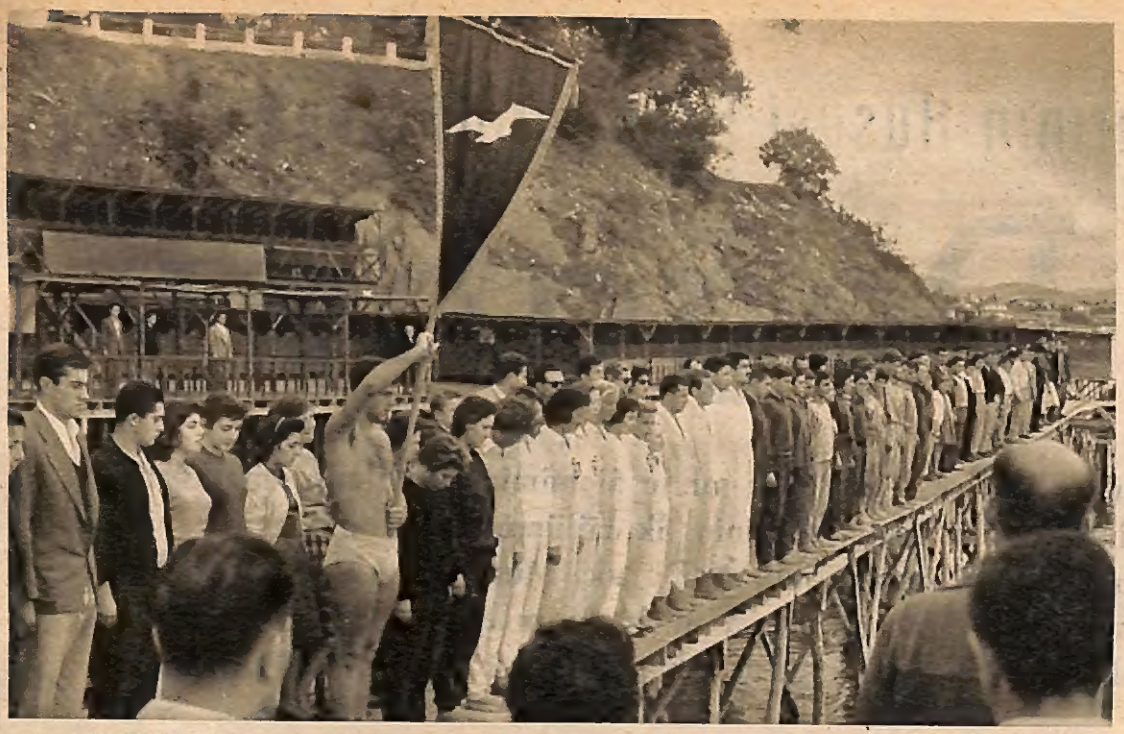

MEVSİM KAPANDI — Moda Spor Kulübü, kuruluşundan beri her sene su sporları mevsimi kapanırken bir yüzme bayramı tertip eder. Bundan gaye bütün yaz rakip olarak yarışan sporcuların mevsimi tam bir dostluk havası içinde kapamalarıdır. Yukarıdaki fotoğraf, bu seneki bayramda yapılan töreni gösteriyor.

Yugoslav Folklor Ekipi

45 kişilik Yugoslav Folklor Ekipi şehrimizde ilgi ile karşılanan temsiller verdi. Aşağıdaki fotoğraflarda Yugoslav folklorunun en tipik danslarından ikisine ait fotoğraflar görüyorsunuz...

SLAV TİPİ — Slav tipinin orijinal örneği olan bir balerin sahneye çıkmadan önce makiyajını tazeliyor.

SONBAHAR DANSI — Ilkbahar ve yazın bereketli geçtiğine sevinen köy halkı, Tanrı'ya şükretmek için köy ve kasaba meydanlarında toplanıp «Sonbahar Dansı» yaparlar.

SON BEKÂRLIK DANSI — Yugoslav köylüleri düğünden bir gece önce arkadaşları ile son bekârlık dansı yaparlar. Yugoslav halk danslarında umumiyetle kadın hâkimdir. Bekârlığa veda için yapılan bu dansta ise hâkimiyeti erkek ele alır. Bu arada köy kız ve erkekleri de öbek öbek toplanarak dedikodu yapar, köy hayatını canlandırırlar. Yukarıda danstan bir sahne görülüyor.

Sohbet KÖŞESİ

CEVABI ÇOK ZOR SUALLER

SEVGİLİ okuyucularımın bana gösterdikleri yakınlığa son derece müteşekkirim. Memleketin içinden ve dışından her hafta pek çok mektup alıyorum. Bu mektupları yazmak lûtfunda bulunan okuyucularım dertlerini bana bütün samimiyetleri ile anlatıyor, içinden çıkamadıkları müşküllere cevap istiyorlar. Bildiğiniz gibi bunlardan, herkesi alâkalandıracak mahiyette olanları bu sütunda cevaplandırıyorum; bu sütuna giremiyecek olanlara da, eğer adreslerini bildirmişlerse, posta ile cevap veriyorum.

Fakat itiraf edeyim ki, okuyucularımdan gelen bazı suallere, bilhassa gönül maceralarına ait olanlarına cevap vermek benim için cidden güç oluyor. Meselâ ara sıra şöyle mektuplar almaktayım:

«Babam beni, hiç sevmediğim bir kızla, zorla evlendirdi. Halbuki ben başka bir kızı seviyordum. Benim evlenmem üzerine o kız da başka biriyle zorla evlendirildi. Halbuki biz biribirimizle evlenmek istiyoruz... Ne yapalım ?...»

Başka bir mektup : «Otuz küsur yaşında, evli ve üç çocuk babasıyım. Tesadüflerin hazırladığı imkânlar içinde bir kızla tanıştım. Kısa zamanda biribirimize âşık olduk. Fakat ben bu kızla evlenecek durumda değilim. Ne yapayım ?...»

Diğer bir mektup : «Kocam benden 15 yaş daha yaşlı. Bir türlü anlaşamıyoruz. İki de çocuğum var... Hayatım bana zehir oluyor. Ne yapayım ?...»

Yapılacak şey var mı bilmem ki ! Bu vaziyetlerde, «Yuvalarınızı bozunuz ! Yelkenlerinizi sevda rüzgârlarının estiği istikamette açarak gönlünüzün dilediği yere gidiniz !» demiye kimin dili varır ve daha mühimmi, böyle bir tavsiye, hele çocukların da dünyaya gelmesiyle arap saçına dönmüş olan bu meseleleri halledip mesut bir neticeye ulaştırır mı ? Hiç zannetmiyorum. Belki daha fena olacaktır. Çünkü sevda rüzgârları bazan çok şiddetli bile esse nihayet durur; hattâ aradan zaman geçince, bir gün gelir, bakarsınız hiç esmemişe döner. Ama bir yuvanın bozulmasından, hele çocukların ortada kalmasından doğan ıstıraplar kolay kolay geçmez, ömrün sonuna kadar insanı kovalar durur. Bunun için kurulmuş yuvaları bozmanın değil, devam ettirmenin çarelerini aramak daha doğrudur.

Ama zahmetli olacakmış, ıstıraplı olacakmış, üzüntülü olacakmış. Şüphesiz öyle olacak. Başlamasına mâni olamadığımız üzüntülere çare bulamayınca onlara katlanmamız lâzımdır. Babasının zoriyle istemediği kızla evlenen delikanlı o zaman biraz dayatabilseydi başına bu haller gelmiyecekti. Üç çocuk babası olan adam gönlünü biraz kontrol altında tutmıya mecburdur. Kendisinden 15 yaş büyük kocaya varırken insan bunun neticesini biraz görmiye çalışmalı değil midir ?

Bunları yapamayınca, neticelere katlanmak bizim için zaruri olur. Bari çocuklarımıza evlenmenin ciddi bir mesele olduğunu küçük yaşlarda öğretsek de onları anneleriyle babalarının düştükleri çukurlara yuvarlanmaktan biraz korumuş olsak !

ŞEVKET RADO

Türk Ses Sanatkârlarının Hususi Hayatlarını Anlatıyoruz:

Aylâ Doğanay

Hayat mecmuası bu sayıdan itibaren Türk ses, perde ve sahne âlemimizin sevilmiş sanatkârlarını okuyucularına tanıtmağa başlıyor. Bu röportaj serisinin ilk bölümünde Zeki Müren, Sevim Tanürek, Muallâ Mukadder Şahin, Tülûn Korman, Şükran Doruk, Muzaffer Akgün, Neriman Tüfekçi, Sâdi Hoşses ve diğer ses sanatkârlarının hayat hikâyelerini en güzel fotoğraflariyle takdim edeceğiz. İlk olarak İstanbul radyosunun en genç şöhretini tanıtıyoruz: Aylâ Doğanay.

HAVUZ BAŞI — Son yılların çok sevilen ses sanatkârı Aylâ Doğanay, Bakırköy'deki evlerinin havuzu başında... Çocukluk günlerinde bu bahçede oyunlar oynar, şarkılar söylerdi. Şimdi bahçeye yalnız ayın 14. günleri iniyor. Mehtap seyretmek için değil, 14 sayısının uğurunu tazelemek isteğiyle.

«Bugün ayın on dördü
Kız saçını kim ördü»

Henüz 14. baharını süren genç kız, bir sedire sere serpe uzanmış, bir yandan şarkı söylüyor, bir yandan da, bir akşam gazetesinin aşki tefrikasını okuyordu. Romanı okuduktan sonra, gazetenin birinci sahifesini çevirdi. Belki ilgi çekici bir haber bulabilirdi. Gözü birden çerçeveli bir yazıya takıldı:

«Türkiye Ses Kıraliçesini seçiyoruz,

Gazetemiz Türkiye'nin Ses Kıral ve Kıraliçesini seçmeğe karar vermiştir. Güzel sesli genç kabiliyetlerin gazetemize baş vurması rica olunur.»

Kızın gözlerinde parlak bir ışık yandı, söndü. «Yarın ayın 14 ü, diye mırıldandı, annem beni terziye götürecek. Oradan gazeteye gider, adımı yazdırırım». Annesinin ilk göz ağrısıydı. Hatırını kırmıyacağını bilirdi. Hem bu, onun ilk sınavı olmıyacaktı ki... Daha önce de... Sedirin üzerine uzandı. 5 yıl öncesinin bir temmuz gecesini düşündü. O gün de ayın 14 üydü...

Mavi bir elbise giymişti. Annesiyle Mercan'dan aldığı beyaz ayakkabıları, beyaz çorapları, mavi kurdelesi ile küçük bir «kıraliçe» den farksızdı. Atlas Sineması'nın sahne arkasında duruyor, sahneye çıkan renk renk tuvaletler giymiş meşhur ses sanatkârlarını seyrediyordu. Kendisine keman dersi veren aile dostu Lûtfi Tekincier birkaç gün önce «Aylâ, demişti, 14 temmuz gecesi Atlas Sineması'nda büyük bir konser var. Sen de okuyacaksın.» Küçük Aylâ'nın gözüne kaç gündür uyku girmiyordu. Oysa, uykuyu çok severdi. Bu yüzden okuldan eve kâğıt gelmişti. «Kızınız okula geç kalıyor» diye... Aylâ sabırsızlıkla sırasını bekliyordu. Sahneye çıkanların çoğu, radyoda dinlediği, plâklarını çaldığı sanatkârlardı. Bakırköy'de Taşhan Caddesindeki aşhap evlerinde müzik sesi eksik olmazdı. Ankara Radyosu'nun şarkılar yayınlarını hiç kaçırmaz, her şarkıyı öğrenmeğe çalışırdı. Radyoda konuşmalar başlayınca, annesine pikaba plâk koyması için yalvarırdı. Bir dediğini, iki etmiyen annesi dolaptan plâk çıkarırken «Anneciğim mavi kâğıtlı plâğı koy e mi!» derdi. Mavi kâğıtlı plâklarda hep Müzeyyen Senar okurdu da.

«Aylâ Engin Doğanay!»

Bu çağırı, küçük Aylâ'nın çocukluk — daha doğrusu 3-4 yaş — hâtıralarını yeniden yaşamasını yarıda kesti. Heyecan içindeydi. Demek sahneye çıkma sırası gelmişti. Kurdelesini düzeltti.

Programı sunmakla görevli genç, sinemayı dolduran müzikseverlere konserin son sürprizini bildiriyordu:

— Sevgili misafirler, şimdi sizlere 9 yaşında bir ses yıldızı takdim ediyoruz, Aylâ Engin Doğanay...

Koca salonda çıt çıkmıyordu. Yalnız ön sırada oturan genç bir kadın ile yanındaki erkeğin heyecanları yüzlerinden okunuyor, gözlerini sanatkârların sahneye çıktığı köşeden ayıramıyorlardı.

Beş dakika geçmiş, «beklenen» küçük ses yıldızı hâlâ sahneye çıkmamıştı. ön sırada oturan genç kadın, yanındaki erkeğe: «Zeki, dedi, gidip baksana... Aylâ'ya birşey olmasın». Erkek ayağa kalktı, sahne arkasına doğru yürüdü. Biraz sonra üzgün bir çehreyle geri döndü. Genç kadının kulağına eğilerek: «Karıcığım, dedi, çok kötü Meşhur sazendelerin hiçbiri Aylâ ile çalmayı onurlarına yediremiyor». Kadın bu söz üzerine sapsarı kesildi: «Lûtfi bey nedere?» diye mırıldandı. «Bizim arkamızda oturuyor, ona da anlatacağım durumu!...» Zeki bey, Lûtfi beyin kulağına da birşeyler söyledi. Lûtfi bey birden ayağa kalktı. Elinde bir keman kutusu vardı. Sahneye doğru seğirtti.

Bir dakika sonra sahneye mavi elbisesi ile bir kır çiçeğini andıran küçük Aylâ çıkmış, Ali Efendi'nin segâh şarkısını okumağa başlamıştı:

«Dil harab-ı aşkınım sensin sebep berbadıma»

Aylâ'ya yalnız keman refakat ediyordu. Kemanı çalan da aile dostları Lûtfi beydi!...

O günden bu yana tam beş yıl geçmişti. Aylâ müzik çalışmalarını ilerletmişti. Gençlik kollarının konserlerine katılıyordu. «Ses Kıraliçeği» yarışmasına girmeyi öylesine istiyordu ki ama...

«Ses Kıraliçeliği» yarışmasına tam 367 genç katılmıştı. Seçim günlerce sürdü. Sona üç aday kalmıştı: Melek Erkuzu, Canan Pulat, Aylâ Doğanay...

KÜÇÜK KONSER — Aylâ Doğanay piyanosunun başına oturmuş, yıllardan beri kendisini eksilmiyen bir heyecanla dinliyen annesine, babasına, kızkardeşine en sevdiği şarkıyı okuyor. Pazartesi günleri radyoda Aylâ'nın konserini merakla bekliyenlerin başında Doğanay ailesi geliyor dense yeri...

RÖPORTAJ: ORHAN TAHSİN — FOTOĞRAFLAR: SUAVİ SONAR

MEVSİM KAPANDI — Moda Spor Kulübü, kuruluşundan beri her sene su sporları mevsimi kapanırken bir yüzme bayramı tertip eder. Bundan gaye bütün yaz rakîp olarak yarışan sporcuların mevsimi tam bir dostluk havası içinde kapamalarıdır. Yukarıdaki fotoğraf, bu seneki bayramda yapılan töreni gösteriyor.

Yugoslav Folklor Ekipi

45 kişilik Yugoslav Folklor Ekipi şehrimizde ilgi ile karşılanan temsiller verdi. Aşağıdaki fotoğraflarda Yugoslav folklorunun en tipik danslarından ikisine ait fotoğraflar görüyorsunuz...

SLAV TİPİ — Slav tipinin orijinal örneği olan bir balerin sahneye çıkmadan önce makiyajını tazeliyor.

SONBAHAR DANSI — İlkbahar ve yazın bereketli geçtiğine sevinen köy halkı, Tanrı'ya şükretmek için köy ve kasaba meydanlarında toplanıp «Sonbahar Dansı» yaparlar.

SON BEKÂRLIK DANSI — Yugoslav köylüleri düğünden bir gece önce arkadaşları ile son bekârlık dansı yaparlar. Yugoslav halk danslarında umumiyetle kadın hâkimdir. Bekârlığa veda için yapılan bu dansta ise hâkimiyeti erkek ele alır. Bu arada köy kız ve erkekleri de öbek öbek toplanarak dedikodu yapar, köy hayatını canlandırırlar. Yukarıda danstan bir sahne görülüyor.

Sohbet KÖŞESİ

CEVABI ÇOK ZOR SUALLER

SEVGİLİ okuyucularımın bana gösterdikleri yakınlığa son derece müteşekkirim. Memleketin içinden ve dışından her hafta pek çok mektup alıyorum. Bu mektupları yazmak lûtfunda bulunan okuyucularım dertlerini bana bütün samimiyetleri ile anlatıyor, içinden çıkamadıkları müşküllere cevap istiyorlar. Bildiğiniz gibi bunlardan, herkesi alâkalandıracak mahiyette olanları bu sütunda cevaplandırıyorum; bu sütuna giremiyecek olanlara da, eğer adreslerini bildirmişlerse, posta ile cevap veriyorum.

Fakat itirat edeyim ki, okuyucularımdan gelen bazı suallere, bilhassa gönül maceralarına ait olanlarına cevap vermek benim için cidden güç oluyor. Meselâ ara sıra şöyle mektuplar almaktayım:

«Babam beni, hiç sevmediğim bir kızla, zorla evlendirdi. Halbuki ben başka bir kızı seviyordum. Benim evlenmem üzerine o kız da başka biriyle zorla evlendirildi. Halbuki biz biribirimizle evlenmek istiyoruz... Ne yapalım ?...»

Başka bir mektup : «Otuz küsur yaşında, evli ve üç çocuk babasıyım. Tesadüflerin hazırladığı imkânlar içinde bir kızla tanıştım. Kısa zamanda biribirimize âşık olduk. Fakat ben bu kızla evlenecek durumda değilim. Ne yapayım ?...»

Diğer bir mektup : «Kocam benden 15 yaş daha yaşlı. Bir türlü anlaşamıyoruz. İki de çocuğum var... Hayatım bana zehir oluyor. Ne yapayım ?...»

Yapılacak şey var mı bilmem ki ! Bu vaziyetlerde, «Yuvalarınızı bozunuz ! Yelkenlerinizi sevda rüzgârlarının estiği istikamette açarak gönlünüzün dilediği yere gidiniz !» demiye kimin dili varır ve daha mühimmi, böyle bir tavsiye, hele çocukların da dünyaya gelmesiyle arap saçına dönmüş olan bu meseleleri halledip mesut bir neticeye ulaştırır mı ? Hiç zannetmiyorum. Belki daha fena olacaktır. Çünkü sevda rüzgârları bazan çok şiddetli bile esse nihayet durur; hattâ aradan zaman geçince, bir gün gelir, bakarsınız hiç esmemişe döner. Ama bir yuvanın bozulmasından, hele çocukların ortada kalmasından doğan ıstıraplar kolay kolay geçmez, ömrün sonuna kadar insanı kovalar durur. Bunun için kurulmuş yuvaları bozmanın değil, devam ettirmenin çarelerini aramak daha doğrudur.

Ama zahmetli olacakmış, ıstıraplı olacakmış, üzüntülü olacakmış. Şüphesiz öyle olacak. Başlamasına mâni olamadığımız üzüntülere çare bulamayınca onlara katlanmamız lâzımdır. Babasının zoriyle istemediği kızla evlenen delikanlı o zaman biraz dayatabilseydi başına bu haller gelmiyecekti. Üç çocuk babası olan adam gönlünü biraz kontrol altında tutmıya mecburdur. Kendisinden 15 yaş büyük kocaya varırken insan bunun neticesini biraz görmiye çalışmalı değil midir ?

Bunları yapamayınca, neticelere katlanmak bizim için zaruri olur. Bari çocuklarımıza evlenmenin ciddi bir mesele olduğunu küçük yaşlarda öğretsek de onları anneleriyle babalarının düştükleri çukurlara yuvarlanmaktan biraz korumuş olsak !

ŞEVKET RADO

KÜÇÜK AYLÂ — Sahneye 5 yaşında çıkan Aylâ, zamanın «küçük ses kıraliçesi» unvanı almıştı. Küçük Aylâ bir ilkokul müsameresinde...

OTOMOBİLLERİ YOK — Doğanay ailesi mütevazı gelirleriyle geçiniyorlar. Zeki Doğanay komisyoncu, Zeynep Doğanay memur, Aylâ Doğanay radyo ses sanatkârlarından, Semra Doğanay ise öğrenci. Bir kira evinde oturuyorlar. Zeki Doğanay bazan motosikleti ile eşini ve kızlarını gezdiriyor.

BALKON POZU — Aylâ'nın en sevdiği eser «Romeo - Juliette» dir. Balkon sahnesine bayılır. Doğanay'ı, evlerinin balkonunda görüyorsunuz.

Bir eleme daha yapıldı. Aylâ, Türkiye Ses Kıraliçesi seçilmişti. Ertesi gün gazetede seçim ile ilgili bir yazı vardı:

«Gazetemizin ses müsabakasında ne kadar isabetli hareket etmiş olduğu, ses kıraliçesinin önümüzdeki hafta vereceği konserde sarahaten belli olacaktır. Piyasada dinlemeğe alışık olmadığımız bir üslûp ile okuyacak olan Aylâ Doğanay, öz müziğimizi pürüzsüz sesiyle sizlere sunacaktır.»

«14» rakamı Aylâ'ya bir defa daha uğurunu göstermişti. Aylâ, Ses Kıraliçesi seçildiği gün takvim yaprakları yine ayın 14 ünü gösteriyorlardı.

Aylâ Doğanay Konservatuara yazıldı. Solfej, usul dersleri aldı. Bu arada, radyo imtihanını da kazandı. Çevresindeki sevgi halesi gün geçtikçe büyüyordu. Bir gazetenin okuyucuları arasında açtığı «Türkiye Ses Kıraliçesi» soruşturmasında da birinciliği kazandı. Dört yıl sonra — çoğu memleketlerdeki seçim süresi gibi — ikinci defa kıraliçe seçilmişti.

İkinci defa Ses Kıraliçesi seçilen Aylâ'ya, gerçek sultanlara, kıraliçelere, kıraliçelere yazılan kasîdelere benzer bir üslûpta şiirler düzülüyor, şarkılar besteleniyordu. Tanınmış bestecilerden Nebiloğlu İsmail Hakkı bey tahirbûselik makamındaki şu şarkıyı bestelemişti:

«Afitab-ı hüsnü ufkuma doğar ay gibi
Yalvarır el salt-ı muhrik bir ilâhî ney gibi
Lerzenak oldum serapa ey füsunkâr nağmekâr
Ağlatır ol salt-ı muhrik bir ilâhî nay gibi»

Kıraliçe için yazılan bu bestenin güftesi bir «aktrostiş» ti. Kıt'anın baş harfleri yukarıdan aşağıya okununca, «Aylâ» adı çıkıyordu.

Adına şiirler düzülen Aylâ Doğanay'ın müzikten sonra en ilgi duyduğu «güzel sanat» şiirdir. Yahya Kemal'i, Orhan Veli'yi beğenir. Makamlardan hüzzam'ı, nihavent'i, uşşak'ı seçer. En sevdiği ses sanatkârına gelince... Bunu çekinmeden söylüyor: «Ayten Gençer». Öteki kulüp taraftarları alınmasın ama, koyu Fenerbahçeli. İki yıl önce bir diş doktoru ile nişanlanmış, anlaşamamışlar, ayrılmış. Yemekle başı hoş değil, ama uykuyu hiçbir şeye değişmez. Dedikodulara adının karışmasını sevmez.

Buna rağmen Türk ses âleminin en büyük skandalına adı karışmıştı. Münir Nurettin'le Doğanay arasındaki dillere destan olan skandal, meşhur «tokat» hâdisesi... Bu çok üzücü bir olaydı. «Doğanay - Selçuk» hâdisesi Adliye'ye intikal etmiş, başta Radyo Müdürü Nevzat Atlığ olmak üzere sayısız sanatçı şahit olarak dinlemişti. Foto muhabirleri Aylâ'nın poz poz resimlerini çekmiş, ertesi gün çıkan gazeteler «mahkeme safahatını» büyük başlıklarla vermişlerdi. Belki de Türk basın tarihinde ilk defa 30 foto muhabiri bir ses sanatkârının peşine düşmüş, 30 flâş aynı anda bir ses sanatkârı için yanmıştı.

Aylâ Doğanay — istemiyerek de olsa — kendi adı çevresinde büyük bir reklâm yapımştı. Oysa, Batılı sinema, ses yıldızları böyle «reklâm - skandal»lar yaratabilmek için nelere katlanmazlardı ki... Binlerce dolâr harcar, fırsat kollarlardı. Bir dolârlık «skandal», bin dolârlık «iş» i de arkasında getirirdi.

Aylâ bugünkü «sade hayat» ından memnundu. Klâsik bir ata sözünü bellemişti: «Para saadet getirmez»... Ama her kapıyı açan para, bir gün Bakırköy Taşhan Caddesi'ndeki 8 numaralı evin kapısını çalacak, Aylâ'yı bir sahnenin bülbülü yapacak mıydı?...

Doğanay: «Hayır diyor, ben yalnız radyoda okumak, yılda bir defa da sahne konseri vermek ve bununla yetinmek istiyorum». Gel gör ki, bu sözü şimdiye dek hiç değilse, 20 kadın ses sanatkârı söylemişti. Ama hiçbiri de sözünde duramamıştı. Paranın yüzü tatlıydı!... Türkiye'nin bu en genç, bu en sevilen ses sanatkârına gazino sahipleri günde 2 bin lira veriyorlardı. Aylâ'nın cevabı «Hayır» dı. Bir gün «haydi hayırlısı» der, soluğu sahnede alırdı. Hiç belli olmazdı bu. Genç kızlık hayalleri böyle dar bir çerçeve içine sıkıştırılamazdı elbet. Bir otomobili olsa!... Bugün bile bindiği babasının motosikleti, çocukluk günlerinin tatlı bir hâtırası olarak kalabilirdi yine... Deniz kıyısında konforlu bir apartmanı neden olmasın?... Günde beş, on bin liraya para demiyen ses sanatkârlarından aşağı mıydı, onlardan daha mı az güzeldi?... Hayır... Öyleyse, günde beş bin lira kazanabilirdi. Yılda 1 milyon 800 bin lira eder... Oysa, bugün Aylâ'nın kazandığı para taş çatlasa yılda 6 bin lirayı geçmez.

Aylâ'nın «radyo sanatkârı kalmak» konusundaki sözünü tutacağına yüzde 99 inanıyoruz. Yüzde biri «avans» olarak bırakmak hakkımız. Belki de sevilmiş ses sanatkârı «aşkî» olsun, «ailevî» olsun hâtıralarına yürekten bağlı... Bunu, Doğanay'ın dün gece HAYAT mecmuası okuyucuları için okuduğu şarkıdan da anlamak mümkün değil mi?..

«Bir hâtırayı aşksın unutmam seni
Mehtaplı gecelerde hatırla beni
Hayalimden silemem yakan buseni
Mehtaplı gecelerde hatırla beni.»

★ ★ ★ ★ ★ PLÂSTİK SANAYİİNİN BİR ŞAHESERİ :

VİNYLEX

OTOMOBİL DÖŞEMELERİ

REKLAM MORAN

FABRİKA: Maltepe, Kartal - İst. Tel. 53 40 35 ★ SATIŞ MERKEZİ: Sirkeci Tel. 27 22 31

PE - RE - JA Parfümleri kullanan her hanım zarifliği ve lâtifliğiyle dikkati çeker.
Herkes gibi siz de PE - RE - JA Parfümlerini kullanınız...

EŞSİZ BİR MARKA
PE·RE·JA

DONMUŞ DENİZ

— 1 —

Wilkie Collins'in En Büyük Romanı

ÇEVİREN: SÜREYYA S. BERKEM

Balo salonu

Bölüm I

Tarih: Bundan yirmi ilâ otuz yıl önce. (*)

Yer: Bir İngiliz limanı.

Vakit: Gece. O sırada yapılan şey de dans...

Şehrin Belediye Reisi, Kutba gidecek olan heyet şerefine büyük bir balo tertip etmiş bulunuyor. Heyeti Kutba götürecek olan gemilerin sayısı ikidir: Wanderer ile Sea-Mew. Bunlar, Kuzeybatı geçidini keşif için, ertesi sabah limandan hareket edecekler.

Belediye Reisinin ne kadar koltukları kabarsa yeri! Zira balo cidden muhteşem! Bando, mükemmel. Salon, son derece zevkli ve neşeli. Çin fenerleriyle aydınlatılmış bulunan salonun bitişiğindeki bahçe ise nadide çiçeklerle ve şirin ağaçlarla iç açan bir manzara arzediyor. Baloda hazır bulunan ordu ve donanmaya mensup bütün subaylar, hâdise şerefine, büyük üniformalarını giymiş bulunuyorlardı. Bayanların arkalarındaki elbiseler (ki erkekler bunu anlamazlar) fevkalâde idi. Güzel kadınsa (ki erkekler bunu çok iyi anlarlar) salonu hınca hınç doldurmuştu.

O dakikada edilen dans, Kadril'di. Umumun takdiri, danstaki iki bayanı favori olarak seçmişti. Bunlardan biri, genç kadın çağında Wanderer gemisinin birinci teğmeni Crayford'un eşi olan esmer güzeli, öteki de solgun ve narin yapılı, sade beyaz elbiseli, başında kendi sevimli lepiska saçlarından başka hiçbir süs taşımıyan genç bir kızdı. Bu, Miss Klara Burnham adında, Bayan Crayford'un pek sevgili bir dostu olup Teğmenin Kutup'ta kalacağı müddet zarfında onunla aynı evde oturacak olan bir yetimdi. Şu dakikada bu kız bizzat Teğmenle dansediyor, Bayan Crayford ile Wanderer gemisinin kumandanı kaptan Helding de, mukabil çift olarak, bunların karşılarında yer almış bulunuyorlardı.

Dansın bir duraklama devresinde, kaptan Helding ile Bayan Crayford arasında cereyan eden muhavere, Miss Burnham üzerinde toplanır. Kaptan, Klara ile son derece ilgilenmektedir. Onun güzelliğine hayrandır. Fakat, genç bir kız olarak, tavır ve hareketlerini çok ciddî ve durgun bulmaktadır. Acaba bir hastalığı mı var?

Bayan Crayford başını sallar, esrarengiz bir şekilde içini çeker ve şu cevabı verir:

— Kızcağız hakikaten hastadır, Helding.

—Sakın verem olmasın?

— Katiyen böyle birşey yok.

— Doğrusu buna çok sevindim. Ne kadar tatlı bir kız, Bayan Crayford. Beni son derece ilgilendiriyor. Eğer yirmi yaş daha genç olsaydım... Belki... (Fakat yirmi yaş daha genç olmadığıma göre) Cümlemi bitirmiyeyim daha iyi! Nesi var diye soracak olsam acaba terbiyesizlik mi etmiş olurum?

— Ne münasebet? Yabancı olsaydınız belki bunu patavatsızca bir hareket sayabilirdim. Lâkin sizin gibi eski bir dost herşeyi sorabilir. Klara'da gördüğümüz bu halin sebebini bilmiş olsaydım size bunu açıklamakta hiçbir mahzur görmezdim. Doktorlar bile bunu bir türlü anlıyamıyorlar. Benim nâçiz kanaatimce bu halin sebebi, onun yetiştirilme tarzı olsa gerek.

— Vah! Vah! Belki de fena bir mektep?

— Çok fena, Kaptan Helding. Fakat, şu dakikada sizin aklınızdan geçen mektep tarzında bir mektep değil bu. Klara'nın çocukluk günleri, Skoçya'nın dağlık mıntakasında, eski ve tenha bir evde geçmiştir. İşte burada, bu tenha ve eski evde onun etrafındaki cahil insanlar ne yapmışlarsa yapmışlar, onu bu hale getirmeğe sebep olmuşlardır. Onun zihnini bir takım bâtıl itikatlarla doldurmuşlar. Bugün bile o vahşi Kuzeyde bu hurafelere ve bilhassa «Second-Sight» denilen «gaipten haber verme» masalına inananlar pek çoktur.

Kaptan:

— Aklım sana emanet Ya Rabbi, diye haykırdı, onun böyle saçma şeylere inandığını söylemiyorsunuz herhalde? Bilhassa bu zamanda?

Bayan Crayford dans partnerine alaycı bir gülümseme ile bakarak:

— Evet! Bilhassa bu zamanda, bizler danseden masalara, öteki dünyadaki ruhların gönderdikleri mesajlara inanıyoruz da Second-Sight'a — Gaipten haber vermeye — hiç değilse bir şiir şeklinde, niçin iltifat etmiyelim? (Ciddî bir tavır takınarak) Kendiniz tasavvur ediniz: size tasvir ettiğim gibi yalnızlık ve ihmalden terekküp etmiş bir muhit, taibaten hayalperest yaratılmış hassas ve narin bir kızcağız üzerinde ne tesirler bırakmaz? Buna nazaran, kızcağızın o hastalığa tutulmuş

(*) Roman 1875 te yazıldığına göre 103-113 yıl önce olması lâzım.

olması çok garip sayılmalıdır. Böyle olunca hayatının bu en kritik devrinde sinir sisteminin bundan müteessir olmasında anlaşılmıyacak ne vardır ?

— Çok doğru söylüyorsunuz Bayan Crayford, çok doğru. Ancak, bir balo-da Second - Sight'a inanan genç bir bayana rastlamak benim gibi alelâde bir insan için doğrusu garip görünüyor. Acaba istikbali keşfettiğine ciddî surette inanıyor mu ? Yani, kendinden geçerek uzak memleketlerdeki insanları görüyor ve gelecekteki olayları önceden söylüyor mu ? Benim anladığıma göre Second - Sight budur.

— Evet, Second - Sight budur, ve hakikaten o bunları yapmaktadır.

— Karşımızda danseden şu genç Bayan mı ?

— Evet, karşımızda danseden şu genç Bayan !

Kaptan biraz durdu. Kafasına giren bu malûmatın ağır ağır yerleşmesini bekledikten sonra Kutup Kâşifi, daha başka şeyler keşfetmek istiyerek :

— Sorabilir miyim; onu siz kendi gözlerinizle böyle kendinden geçmiş bir halde hiç gördünüz mü ?

Bayan Crayford :

— Bir ay kadar önce kızkardeşimle ben onu bu halde görmüştük, dedi, bütün o sabah çok sinirli ve kızgındı. Taze hava alması için bahçeye çıkardık. Hiçbir sebep yokken, birden bire yüzünde renk namına birşey kalmadı. Temasa karşı hissiz, sese karşı hissiz, bir taş gibi hareketsiz ve ölüm kadar soğuk, ikimizin arasında öylece duruyordu. Ilk değişiklik birkaç dakika sonra geldi. Elleri, karanlıkta bir şeyler arıyormuş gibi, ağır ağır harekete, uykusunda konuşuyormuş gibi kelimeler ağzından birer birer dökülmeğe başladı. Söylediği şeylerin geçmişe mi, yoksa geleceğe mi ait olduğunu pek kestiremiyecektim. Yabancı bir memlekette bulunan birtakım insanlardan bahsetti. Bunlar bence de, kızkardeşimce de meçhul kimselerdi. Kısa bir duraklamadan sonra birdenbire sustu. Yüzünde âni bir renk belirdi ve tekrar kayboldu. Gözleri kapandı, ayakları tutmaz oldu, kendinden geçmiş bir halde kollarımızın arasına yığılıverdi.

Aldığı bu yeni malûmatı hazmetmeğe çalışan Kaptan :

— Demek kollarınızın arasına yığıldı, dedi, cidden garip birşey. Daha garibi, bu vaziyette ziyafetlere ve danslara gidişidir !

Bayan Crayford :

— Tamamen yanılıyorsunuz, diye cevap verdi, onun bu gece burada bulunmuş olması, sadece beni memnun etmek içindir. Dansetmesi de kocamı memnun etmek için. Doğrusunu isterseniz o, cemiyet hayatından hiç hoşlanmaz. Doktor, değişiklik ve eğlence tavsiye ediyor. Fakat ehemmiyet veren kim ? Bu akşamki gibi nadir haller müstesna, evde kalmakta ısrar edip durur.

Kaptan Helding, doktor adı geçince canlandı. Öyle ya, doktor bir ilim adamıdır. Bu karanlık meseleyi muhakkak aydınlatabilir. Bu düşünce ile sordu :

— Acaba bu meseleyi doktor nasıl tefsir ediyor ? Bu mevzuda fikri nedir ?

Bayan Crayford cevap verdi :

— Müsbet hiçbir şey söyliyemiyor. Bana dediğine göre, Klara vakası gibi vakalar tababete yabancı değilmiş. Bana aynen şöyle söyledi : «Biliyoruz ki dimağın ve sinirlerin intizamsız işliyen şartları sizin tarif ettiğiniz gibi hallere sebep olur. Bizim bildiğimiz de işte burada nihayete erer. Ne benim ilmim, ne de başkalarının ilmi bu vakadaki esrarı çözebilecek kudrette değildir. Bu vaka bilhassa güçtür, zira Miss Burnham'ın eski muhiti onu hurafeler içinde yetiştirmiş ve bazı doktorların sinir hastalığı dedikleri bu hastalığa tutulmasına sebep olmuştur. Sıhhatini korumak için size bazı tavsiyelerde bulunabilirim; aynı zamanda hayatında bazı değişiklikler yapılmasını da ileri sürebilirim. Herşeyden evvel, onun zihnini işgal eden gizli bir şey varsa bunun giderilmesini sağlamak lâzımdır.»

Kaptan, doktorun da kendi fikrinde olduğunu görerek, gülümsedi. Doktor onun düşüncelerini teyit etmiş oluyordu. Meselenin halli için bundan daha pratik ne olabilirdi ? Dedi ki :

— Ay ! Ay ! Nihayet çivinin başına vurduk ! Gizli düşünceler ! Evet, evet ! Şimdi herşey açıklanmış oldu. Aşkta bir ümitsizlik ! Ne dersiniz Bayan Crayford ?

— Bilmem ne diyeyim Kaptan Helding ? Tamamiyle karanlıktayım. Klara benden hiçbir şeyi saklamaz. Ama bu gizli düşünce meselesine gelince, birşey söyliyeceğim. Biz herşey hususunda kardeş gibiyiz. Bazan acaba benden gizlediği birşey var mı diye endişelendiğim oluyor. Hattâ sükûtundan vakit vakit incindiğim de muhakkak...

Kaptan bunun ilâcını hemen buldu :

— Yegâne ilâç, ona cesaret vermektir. Inanınız bana; bu mesele tamamen sizin elinizdedir. Incir çekirdeğini doldurmıyacak kadar da ehemmiyetsiz bir mesele. Sırrını size açıklamıya onu zorlayınız. Göreceksiniz açıklıyacaktır.

— Evet, bunu yapacağım Kaptan. Hele siz Kutup Denizlerine bir kere hareket ediniz de biz baş başa kalalım, bunu yapacağım. O zamana kadar da bu söylediklerimin yalnız sizin kulağınıza söylenmiş olduğunu da unutmamanızı rica edeceğim. Başka bir itirafta daha bulunursam beni mazur görünüz : Mevzu, aldığı bu şekille daha fazla üstünde durmak cazibesini kaybetmiş bulunuyor.

Kaptan telmihi anlıyarak derhal mevzuu değiştirdi. Meslekî meselelerden bahse koyuldu. Ilk olarak, dış memleketlere gönderilen gemilerden söz açtı. Bunun Bayan Crayford'u ilgilendirmediğini görerek sözü dış memleketlerden vatana gelecek gemilere intikal ettirdi. Bu sonuncu bahis, tesirini göstermişti. Bunun farkına varan Kaptan :

— Biliyor musunuz, diye başladı, Atlanta gemisinin Afrika'nın Batı sahillerinden dönmesi her gün bekleniyor. Bu gemideki subaylar arasında hiç tanıdıklarınız var mı ?

Bayan Crayford'a bu sual sorulduğu esnada, bir tesadüf eseri olarak, mukabil çift tam karşılarına, sözlerinin işitilebileceği bir mesafeye gelmiş bulunuyorlardı. Kaptan Helding bu suali sormuştu ki, arkadaşlarının ve hayranlarının şaşkınlığı içinde, Miss Klara Burnham yanlış bir hareketle Kadril'i altüst etti ! Herkes onun bu hatayı düzelteceğini bekliyordu. O, böyle bir teşebbüste bulunmadı. Yüzü ölü benzi gibi sararmıştı. Dans partnerinin kolundan tutarak baygın bir sesle :

— Sıcak ! dedi, beni buradan götürünüz. Havaya ihtiyacım var.

Teğmen Crayford onu derhal dans salonundan uzaklaştırarak salonun nihayetindeki serin ve tenha bahçeye götürdü. Tabiî Kaptan Helding'le Bayan Crayford da Kadril'i derhal terkettiler. Kaptan, bir alay fırsatı geldiğine inanarak şöyle fısıldadı :

— Acaba nöbet geliyor mu dersiniz ? Eğer geliyorsa, Kutup Seferî Heyeti Kumandanı sıfatiyle, benim hususi bir ricam olacak. Acaba Secon - Sight, biz Ingiltere'den ayrılmadan önce, Kuzey - Batı geçidine en kısa yolun hangisi olduğunu söyliyebilir mi ?

Bayan Crayford bu alaya alaylı bir cevap vermiyerek :

— Sizden ayrılmaklığıma müsaade edin, dedi, Miss Klara'ya gidip ne olduğunu öğreneyim.

Bayan Crayford bahçenin giriş kapısında kocasiyle karşılaştı. Teğmen, orta yaşlı, uzunca boylu ve yakışıklı bir adamdı. Hareketlerinde kendini herkese sevdiren bir sadelik ve incelik vardı. Cesur mavi gözleri ise mukavemetsiz bir nezaketle parıldıyordu. Bir kelime ile denilebilir ki herkes, karısı da dahil, onu severdi. Karısiyle karşılaşınca ona :

— Telâşa lüzum yok, dedi, sıcak ona dokundu. Işte o kadar.

Bayan Crayford yarı alaycı, yarı samimî bir eda ile başını sallıyarak :

— Seni saf herif seni ! Sıcak hikâyesi ancak seni inandırabilir. Bana gelince, ben bunun bir kelimesine bile inanmam. Git kendine başka bir partner bul ve Klara'yı bana bırak.

Bu sözleri söyliyerek bahçeye girdi ve gidip Klara'nın yanı başına oturdu.

Bölüm II

Bayan Crayford sözlerine şöyle başladı :

— Şimdi anlat bana bakayım güzelim, nedir bunun mânası ?

— Hiç.

— Bu cevap pek tatmin edici değil. Sen sorduğum şeye doğru cevap ver.

— Salondaki sıcak hava...

— Bu da tatmin edici değil. Bunun en doğrusu, sırlarını kendine sakladığını söyle ki ben de anlıyayım.

Klara'nın parlak gri gözleri ilk defa olarak Bayan Crayford'un yüzüne baktı ve birdenbire yaşlarla doldu :

— Bunu sana nasıl söyliyebilirim ? diye mırıldandı, benim hakkımda beslediğin iyi düşüncelere çok büyük kıymet veririm, bunu kaybetmekten de korkarım !

Bayan Karyford'un hali değişti. Merak ve endişe ile Klara'nın yüzüne bakarak :

— Benim sana olan sevgimi hiçbir şeyin sarsmıyacağını benim kadar sen de bilirsin. Bu eski arkadaşını üzme şekerim. Burada bizim sözlerimizi işitecek kimseler yok. Aç kalbini, Klara... Görüyorum ki bir derdin var. Niçin benden saklıyorsun ?

Klara teslim olmaya başlamıştı. Daha doğrusu şartlar koşuyordu :

— Sana anlatacaklarımı bütün canlı mahlûklardan son derece gizli tutacağına dair bana söz verir misin ?

Bayan Croyford bu soruya başka bir soru ile cevap verdi :

— Bu «bütün canlı mahlûklar» a kocam da dahil mi ?

— Evet, herkesten ziyade o dahil ! Onu severim, ona hürmet ederim. Asîldir, iyi yüreklidir. Eğer sana söyliyeceklerimi ona söyliyecek olsam muhakkak benden nefret eder. Açık söyle Lucy, kocandan bir sırrı saklamanı istemekle acaba çok mu ileri gidiyorum ? *(Devamı gelecek sayıda)*

Iki genç kadın bahçede ağaçların altında yalnızdılar. Bayan Crayford, Clara'ya dönerek «Şimdi anlat bana bakayım güzelim. Nedir bunun manası ?»

ARMUT PİŞ AĞZIMA DÜŞ

En vahşi Bengal kaplanlarının kül kedileri gibi terbiyecileriyle koyun koyuna yatmaları, fok balıklarının piyano çalmaları veya fillerin kara tahta başına geçip yazı yazmaları sirklerde olağan işlerdendir. Ama, bön bir kümes hayvanı olan tavuğun emir üzerine tavaya yumurtlaması şimdiye kadar görülmemişti...

Geçenlerde İstanbul'a bir fransız aşçıbaşısı geldi. Bu aşçı Avrupa'da o kadar büyük bir şöhret yapmıştı ki, Life mecmuası kendisinin hususi hayatını anlatmak için iki büyük sahifesini ona tahsis etmişti. Tanıdıklarının sadece Sam diye çağırdıkları Samuel Letrône meşhur fransız mutfağında çığır açmış bir adamdır. Fransızlar bu zata «Cuisinier troubadour» yani «Saz şairi aşçı» diyorlar.

Sam'ın lokantası Versailles'a 30 kilometre olan Pontchartrain denilen kasabadadır. Sam burada «Rotisserie du Coq hardy» adındaki müessesesini açmadan önce Pontchartrain'in ismini işitenler pek azdı. Fakat bu lokanta, bu köyü, Fransanın meşhur turist ziyaret yerlerinden biri haline getirmiştir.

Sam'ın bir çok terbiyeli tavukları ve horozları vardır. Bu tavukların en meşhurları da Ginliana Valentino ve Bernadette'dir. Lokantada, bu tavuklar ocağın hemen yanındaki madeni bir tünеğe çıkarlardı, Sam müşterilerinin önünde tavasını hazırlar, tereyağını eritir, ondan sonra tünekteki tavuklardan birine emreder:

— Yumurtla !...

Bu söz daha ağızdan çıkar çıkmaz «Çat !...» tavuğun yumurtladığı taze yumurta sıcak sıcak Sam'ın tavasına düşer ve iki dakika sonra da, buyurunuz efendim !... Omletiniz hazır !... İşte yalnız bu sahneyi görmek için her gece bir çok Amerikalı turist Sam'ın lokantasına koşar. Halbuki Sam'ın daha ne marifetleri ve hazırladığı yemeklerde ne hususi yetleri vardır. Meselâ Samuel Letrône, horozların yılanlardan fazla müzik sevdiğine, bir horoza şarkı söyleyerek her şey yaptırmak kabil olduğuna kanidir. Ve bu kanaatinin doğruluğunu da şu suretle ispat etmiştir; Sam'ın Giolio isminde bir horozu vardı. Fransız gazeteleri Giolio'dan «Asrımızın en şöhretli horozu» diye bahsederlerdi. Giolio lokantada ne numaralar yapmazdı ki ?... Sam onu bir masaya çıkarır, önüne bir kadeh su ve bir kadeh de şarap koyduktan sonra şarkıya başlardı. Şarkının bir yerinde Giolio'ya : «İçkiyi tercih et evlâdım» deyince horoz hemen gagasını şarap kadehine daldırır ve lıkır lıkır içerdi. Ne yazık ki Giolio yalnız beş sene yaşadı, sonra bu fani dünyaya veda etti. Bu meşhur horoz öldüğü zaman kendisinden bütün Fransız gazeteleri ve Paris radyosu uzun uzun bahsettiler.

Giolio'nun bu yakıcı Dünyaya gözlerini kapamasından hemen bir kaç hafta sonra da kümes eşi ve hayat arkadaşı, Giolia adındaki tavuk açlık grevi ilân ederek sevgili erkeğinin peşinden ölüp gitmiştir. Meşhur aşçıbaşı hâlâ o akıllı horozu ile vefalı eşini hatırladığı zaman bir tuhaf olmaktadır.

Samuel Letrône'un, aşçı bonesinden kinaye olarak bir de «Beyaz Külahlı Bohem» adında gayet enteresan kitabı vardır. Son senelerde en fazla satılan kitaplardan biri olan «Beyaz Külahlı Bohem» bir aşçı tarafından yazılan en orijinal yemek kitabıdır. İçinde bir tek yemek tarifi dahi yoktur. Eser fransızlara has espriler, yemeklere ve terbiyeli kümes hayvanlarına dair hatıralarla doludur. Esasen Sam, meşhur lokantasını açmadan önce çok fırtınalı bir hayat geçirmiştir. Senelerce diyar diyar sürterek Dünyayı dolaşmış, hattâ yolu bir aralık Tahiti'ye kadar düşmüştür. Orada çok güzel günler yaşamış, bütün şarkılarını öğrenmiştir. Bir ara da bu seyahatlerinin birinde kibrit kutularından yaptığı bir gitarla konserler vererek hayatını kazanmıştır. Kendisi mükemmel bir aşçı olduğu halde bazan günlerce açlıkla mücadele etmiş, hattâ bir zamanlar üçüncü sınıf bir Paris lokantasında boğazı tokluğuna çalışmıştır. Bütün bunlardan kitabında bahsetmektedir.

Aşçıbaşı Samuel Letrône İstanbul'u çok beğenmiş, burada bir çok samimî dostlar kazanmıştır.

Fransızların bile mevcudiyetinden bihaber oldukları küçücük bir Fransız kasabasını, açtığı lokanta ile dünyaya tanıtan «Saz şairi aşçı» Samuel Letrône, şöhretini tavuklarına borçludur. Hayli ter döktükten sonra bu yaratıklara türlü cambazlık gösterileri öğretmeğe muvaffak olmuştur. Ama, dünyanın dört bir ucundan gelen müşterilerinin en hoşlandıkları gösteri, emirle yumurtlıyan tavuklarınkidir. Sam'ın «Yumurta !» diye bağırması üzerine tünekten tavaya bir yumurta düşer.

İKİ YÜZLÜ KEDİ

ASRIN EN MÜTHİŞ

YAZAN: GORDON YOUNG

— 2 —

GEÇEN HAFTAKİ KISMIN HULÂSASI : İkinci Cihan Harbi'nin en karanlık günleriydi. Alman tankları Fransız hududunu geçerek Paris kapılarına dayanmışlardı. Bütün memleketi kaplıyan keşmekeş içinde Mathilde Carré isimli kendi halinde bir hastabakıcı kararsızlık içinde bocalarken, Czarniawski adında Polonyalı bir subayla tanışır. İki genç sevişmeğe başlarlar. Günlerden bir gün Czarniawski, yeni kurulacak Müttefik Devletler İstihbarat Teşkilâtında kendisine yardımcı olmasını bu hastabakıcıdan ister. Böylece Mathilde Carré casusluk mesleğine atılmış olur.

CARRÉ, not defterine karaladığı hâtıralarında, bu unutulmaz dakikaları şöyle anlatıyor :

Ben ona «Benim minicik Totom !...» diye hitabediyordum. Bazan da, «Generalim, emrinizdeyim !» diye şakalaşıyordum. O zaman çılgınca kucaklaşıyor, otel odamızın ortasında birbirimizin kolları arasında çocuklar gibi zıplayıp dansediyorduk. Bizim için herşey güzeldi. Bütün dünya güzeldi. Zafer, sanki elimizin altındaydı. Biricik Totom'la hayatın zevkine doyum olmuyordu. Ne türlü bir işin içine atılmış olduğumu idrakten uzaktım. Lâkin ona bütün mevcudiyetimle itimat ediyordum. Bana öyle geliyordu ki, bir insan birşeyi pek çok arzu ederse, o şeye hakikaten malik olur. Ve hayatım boyunca, şiddetli bir arzu duyarak karşılaştığım kimseler muhakkak ki bana en ziyade yakışacak olanlardı. Sanki, Tanrı onları benim için ayırıyor ve icabettiği zaman karşıma çıkarıyordu...

İşte böylece haftalar, aylar geçti. Nihayet Binbaşı, Fransızcayı mükemmelen söktü. O zaman, iki sevgili, istihbarat teşkilâtını kurmak üzere Paris'e gitmeye karar verdiler. Lâkin, ondan evvel, yapılması lâzımgelen başka işler ol-

KADIN CASUSU

ÇEVİREN: ADNAN ERİM

duğunu hatırladılar: Marsilya'ya uğrayıp Polonya İstihbarat Merkezi ile temas etmek, Vichy'deki Fransız istihbaratiyle işbirliği teminine çalışmak lâzımdı. Roman, Carré'nin hemen Vichy'e gitmesine karar verdi.

Genç kadın derhal Toulouse'dan hareket etti.

■

Vichy'de geçen birkaç hafta zarfında, Mathilde Carré hem casusluk sanatını öğrenmiye çalışıyor, hem de lüks Ambassadeurs Oteli'nin mükellef salonlarında, etrafında pervane gibi dönen Amerikan gazetecileri arasında en zevkli dakikalarını yaşıyordu. Üst üste yuvarladığı cîn kadehleri heyecanına heyecan katıyordu...

O sırada Amerikan gazetecileri, Vichy Hükümetinin icraatını takibe gelmişlerdi. Madam Carré ile birkaç gün içinde kırk yıllık ahbap oldular. Ve işte bu gazeteciler ona «Kedi» ismini taktılar. Simsiyah dökük saçları, biraz da hırçın haliyle, oteldeki barda maroken koltuğa büzülüp oturuşu âdeta bir kediyi andırıyordu. Fransız mukabil casus teşkilâtı şefi Albay Achard da bu takma adı benimsedi. Ona «Benim Küçük Kedim» diye hitap etmiye başladı.

Sayılı günler çabucak geçip gitti. Mathilde Carré'nin Vichy'de işi nihayete erdi. Toulouse'a döndü. Binbaşı Czarniawski, onu sabırsızlıkla bekliyordu. İki sevgilinin tekrar buluşması heyecanlı oldu. Kucak kucağa oturup saatlerce konuştular. Binbaşı «Kedi» ismini pek beğendi. «Bizim teşkilâtta senin adın bundan sonra 'KEDİ olsun,» dedi. Kendisine de 'ARMAND' adını taktı.

Toulouse'da yapılacak bir tek iş kalmıştı. O da, Madam Carré'nin kocasından yakasını sıyırmak işiydi. Bir müddet önce, harbe iştirak etmek üzere askere çağırılmış olan Mösyö Carré, âni olarak kıtasından izin almış ve eve gelmişti. Bu beklenmedik hâdise bir an içinde bütün plânları altüst edecek gibiydi. Lâkin Madam Carré Binbaşıya, hiçbir şekilde endişe etmemesi için teminat verdi.

— Merak etme sevgilim! dedi. Ben ondan kurtulmanın çaresini bulurum!

Mösyö Carré'nin harbin kazanılacağı hakkında hiçbir ümidi kalmamıştı. Fransa'nın artık belini doğrultamıyacağına kanaat getirerek karısına, kuzey Afrika'ya kaçmayı teklif ediyordu. Mathilde, kocasının teklifini reddetmedi.

— İstediğin yere gidelim kocacığım... dedi. Yalnız, benim Paris'e şöyle bir uğrayıp annemi görmem, birkaç parça da eşya almam lâzım. Sen üç, dört gün beni burada bekle. Sonra hemen kuzey Afrika'ya hareket ederiz...

O günden sonra Mösyö Carré, bir daha karısının yüzünü göremedi. Aylar geçti. Paris'e yazdığı düzinelerle mektup «Adresinde bulunamamıştır» damgasiyle geri çevrildi. Nihayet, Carré, karısını bulmak için Fransız Hükümetine müracaat etti. Netice alamayınca Maréşal Petain'e başvurdu. Fakat bütün gayretleri hep beyhude oluyordu.

Diğer taraftan Mathilde Carré ise Paris'te hiç boş vakit geçirmiyor, kocasından boşanmak için mahkeme muamelelerini ikmal ediyordu. İşte bu arada kocası tekrar kıtasına döndü ve birkaç sene sonra da Cassino şehri civarında cereyan eden muharebelerde cesaretle savaşırken bir şarapnel parçası hayatına nihayet verdi.

Kocasından ayrıldıktan sonra «Kedi» için ortada hiçbir mâni kalmamıştı. Rahat rahat yeni vazifesine başlıyabilirdi. Sevgilisi «Armand»a, Fransız ve İngiliz Hükümetlerine, yeni bir Mata Hari'nin doğmakta olduğunu ispat edebilirdi... O dakikada, Mathilde Carré karar vermişti ki, kısa bir zaman içinde kendisi İkinci Dünya Harbi'nin en büyük ve en becerikli casusu olacak!...

TEŞKİLÂTIN AĞLARI ÖRÜLÜYOR

Paris, 1940 senesi sonbaharında neşesiz ve hüzünlüydü. Şehir, düşmanın bir ileri karakolu haline gelmişti. Caddeler eskisi gibi kalabalık değildi. Hususi otomobiller ortadan kaybolmuştu. Onların yerine, Alman askerî vasıtaları yıldırım gibi sağa sola uçuşuyorlar, bütün şehri altüst ediyorlardı. Büyük mağazalar, satacak şey bulamamaktan boşalmıya yüz tutmuştu. Hepsi erkenden kepenklerini indiriyorlardı. Opera Meydanı'nda eski neşeden eser kalmamıştı. Koca meydan Alman kıtalarının açık hava kışlası haline gelmişti.

Eğlence yerleri zoraki bir neşe içinde temsillerine devam etmeğe çalışıyorlardı.

Bütün bu kargaşalık ve keşmekeş arasında «Armand» la «Kedi» pek neşeliydiler. Kasım ayının ortasında bir gece yarısı Toulouse'dan kalkıp Paris'e vardılar. Toprağa çiğ düşmüştü. Hava soğuktu.

İki sevgili ne yazık ki bu sefer ayrı ayrı seyahat etmiye mecbur olmuşlardı. Madam Carré, Fransız Kızılhaç'ından güya, Paris'e gitme vazifesi almıştı. Binbaşı Czarniawski ise, Armand Borni ismiyle bir hüviyet vesikası uydurmuştu. Ayrı trenlerle gelip, önceden tasarladıkları gazinoda buluştular. «Kedi»nin bir ahbabının tavsiye ettiği apartman, yerleşmelerine müsaitti. Gazinoda birkaç dakika konuştuktan sonra hemen kapağı oraya attılar. Burada beraber yaşıyabileceklerini ve rahatsız edilmeden çalışabileceklerini zannediyorlardı.

Ertesi sabah erken saatlerde apartmanlarından çıktılar. Paris'in meşhur avukatlarından Maitre Brault'nun yazıhanesine uğradılar. Brault, pürüzsüz İngilizce konuşuyordu. Birçok Amerikalı ve İngiliz müşterileri vardı. Lâkin bu yeni çifti hiç tanımadığı için konuşmada bile tereddüt gösteriyordu.

Madam Carré, avukatın şüphesini gidermek için çantasından bir mektup çıkardı. Brault'ya uzattı. Bu mektup avukatın genç yeğeninden geliyordu. Zarfın içinden bir de fotoğraf çıkmıştı. Kızkardeşiyle, yeni dünyaya getirdiği bebeğinin fotoğrafı...

Maitre Brault, mektupla fotoğrafı görünce tamamiyle ikna oldu. Bu cazibeli kadınla yakışıklı erkek, artık yabancı sayılmazlardı...

Avukatın genç yeğeni, Madam Carré ile, işgal altında olmıyan bölgede tanışmışlar, birkaç zaman arkadaşlık etmişlerdi. Böylece bu genç de onun hayranları arasına karışmıştı. İşte bu hayranlığının bir ifadesi olarak onu, bir takdim mektubuyla avukat dayısına gönderiyordu...

Madam Carré ve «Armand», tanınmış avukata, Paris'te bulunmalarının hakiki sebebini etraflıca izah ettiler. Müttefikler hesabına ve Polonya genel kurmayının vermiş olduğu talimata uyarak gizli bir casusluk teşkilâtı kuruyorlardı. Bundan, İngiltere ve Fransa Hükümetlerinin de haberi vardı. Yapmak istedikleri ilk iş, münasip kimselerle temas ederek teşkilâtı genişletmiye çalışmaktı...

Maitre Brault, bu iki genç casusa elinden gelen yardımı yapacağını vaadetti. İlk olarak, onların faaliyetlerini maskelemek maksadiyle, ikisini de yazıhanesine memur gibi yerleştirdi. Bundan sonra, onları Paris'te bazı itimat edilir kimselerle tanıştırdı. Bir hafta geçmeden, Armand'ı Bordeaux şehrine götürdü. Orada ona bazı şahıslar takdim etti. Böylece, gizli şebekenin ağları örülmiye başlandı. Bu teşkilât, İkinci Dünya Harbi'nin ilk büyük casusluk şebekesi olacaktı. Bir sene tamamlanmadan, bu teşkilât, bütün Fransa'yı ihata eden iki yüz ajana sahip oldu. Bu ajanların hepsi, mükemmel telsiz cihazları, hususi gizli kuryeler vasıtasiyle birbirleriyle ve aynı zamanda Londra ve Marsilya ile muntazaman temasta bulunuyorlardı. Bu büyük şebekenin başında da, sadece, «Armand» la «Küçük Kedi» si vardı!...

İki sevgili için bu günler, hayatlarının en tatlı, en heyecanlı, en neşeli günleriydi. Zaman, baş döndürücü bir hızla akıp gitmekteydi. Onlar ise, hüzün içinde kan ağlıyan Paris'te, her türlü teessürden uzak, en mesut günlerini yaşıyorlardı... Herşeyden habersiz iki küçük çocuğa benziyorlardı. Bu çocuklar, nasıl içinde bulundukları dünyanın gailelerinden uzak, yeni keşfettikleri bir oyunu oynamakla meşgul olurlarsa, onlar da aynen, yeni buldukları bu oyunu fütursuzca oynamakta idiler... Ne kadar büyük bir fedakârlığa katlanmış bulunduklarının farkında bile değillerdi.

O senenin kışında Paris, binbir ihtiras içinde kaynamıya başlamıştı. Bir gazinoda veya bir trende ahbap olduğunuz kimsenin veya tanıştırıldığınız bir şahsın hangi tarafa mensup olduğunu tâyin etmek mümkün değildi. Acaba Vichy Hükümeti taraftarı mı, yeraltı teşkilâtına mı bağlı, yoksa Alman ajanı mı?... Malûm değildi. Yanlış atılacak bir adımın neticesi bütün teşkilâtı Almanların kucağına düşürmek olabilirdi...

Bütün bu keşmekeş arasında, henüz vatana bağlılıklarını kaybetmemiş, kurtuluş ümitleri sönmemiş Fransızlar da mevcuttu. *(Devamı gelecek sayıda)*

İşgali takibeden ilk günler «Işık ve neşe beldesi» Paris bir mezar sessizliğine gömülmüştü. Birkaç gün sonra ise caddeleri boylu boyunca kaplıyan kahveler yeniden doldu. Bu defa müşterilerin arasında Alman askerleri de vardı. Öte taraftan French Can-Can tekrar oynanıyor ve şehre normal hayat avdet ediyordu. Ama, dış görünüşü itibariyle bir sükûnet arzeden Paris'in yeraltı, her an patlaması muhtemel bir volkan gibi için için kaynamaktaydı...

VATAN CADDESİ — Yaya kaldırımları ve kaldırımların gerisindeki onar metrelik ön bahçe kısımları ile genişliği 90 metre olan Vatan Caddesi, sur dışında Bayrampaşa'ya doğru uçaktan çektirdiği bu resimde Vatan ve Millet Caddelerinin birleştiği köşede, etrafı tamamen açılan Murat Paşa Camiini, daha sonra Valde Camiini ve Aksaray Meydanı'nda

İSTANBUL'UN YENİ YOL

Son yıllarda İstanbul'un çehresi hayli değişti. Birçok yeni yollar açıldı. Eskiler genişletildi. İstanbul'un bu çehre değişikliğini, yeni açılan yolların hangi yönleri takibederek nerelerde birleştiğini, hangi mıntıkaların etrafının açıldığını umumi bir surette göstermek için bir muharririmizle bir fotoğrafçımızı uçağa bindirdik. Şehirdeki bu faaliyeti objektif bir gözle tesbit ettik. İşte İstanbul'da açılan veya genişletilen yolların geçen aya ait çehresi... Bu arada İstanbul'un yeni yolları sürətle gelişmiştir.

100 metre uzanmaktadır. HAYAT'ın hususi bir yapılan daire şeklindeki çimenliği görüyorsunuz.

SİRKECİ - FLORYA — 27 kilometrelik Sirkeci - Florya sahil yolu, yıkılan binaların molozları ile doldurulmak suretiyle denizden kazanılmıştır. Yol birçok yerlerde 50 ve 100 metre genişlikte olacak, Lânga bostanları güzel bir kültür park ve fuar sahası haline getirilecektir.

L A R I

HALİÇ - MARMARA — Haliç'i Marmara'ya bağlıyacak olan Akdeniz - Oğuzhan - Kızılelma yolu Fatih'ten itibaren 20 metre genişlikle Vatan ve Millet Caddelerini keserek Hekimoğlu Ali Paşa Camii yanına varmıştır. Samatya'ya kadar olan 500 metrelik kısım ise 1959 yılı içinde tamamlanacaktır.

SUR DIŞI YOLU — Edirnekapı ile Yedikule arasında 30 metre genişlikteki sur dışı yolunun Edirnekapı - Topkapı arası beton ve asfalt dökümü yapılmıştır. Topkapı'dan Mevlânekapı'ya kadar beton dökülmüş, Yedikule'ye kadar olan kısmın da tesviyesi tamamlanmıştır. Yol ekim sonuna kadar bitecektir.

YENİKAPI YOLU — Şehrin en güzel meydanlarından biri haline gelen Aksaray'ı Yenikapı'da sahil yoluna bağlıyacak olan 50 metre genişlikteki Yenikapı Caddesi'nin Yenikapı İstasyonuna 100 metre mesafeye kadar beton ve asfal işi tamamlanmıştır. Cadde, tünelle sahil yoluna bağlanacaktır.

FOTOĞRAFLAR : HİLMİ ŞAHENK

İKİ SİGORTA
POLİÇESİ
İKİZLER GİBİ
BENZEŞİR

★

İMZADA
GÜVENDİĞİNİZ
SİGORTACIYI
ARAYINIZ

DOĞAN
SİGORTA

Gina DERS ALIYOR

Tereciye tere satılmaz derler, ama bu doğru değil. Zamanımızın Afrodit'i sayılan ve erkeklerin ideal kadın kabul ettikleri "Lollo"nun bile bazı bilgilere tam manasile vâkıf olmadığını aşağıdaki resimler gösteriyor.

GİNA BÖYLE YAPACAK — Çevrilmekte olan filmin adı «Kanun», Gina Lollobrigida'nın partöneri Yves Montand, rejisörü Jules Dassin. Çekilecek sahne ise filimde belki yarım dakika bile sürmiyecek olan bir aşk sahnesi. Buna rağmen provalar saatlerden beri devam ediyor. Jules Dassin (solda) Gina'nın yerini almış, ona filimde nasıl davranacağını izah ediyor.

YVES DE BÖYLE — Şimdi de Yves Montand'ın yerine geçmiş, bu sefer ona aşk sahnesinde Gina'yı nasıl tutacağını ve aşk sahnesine nasıl bütün canlılık, hakikat ve güzelliği vereceklerini gösteriyor. Mevzuubahis olan, artistlerin aşk sahnelerini diledikleri gibi oynamaları değil, rejisörün arzu ettiği şekilde canlandırmalarıdır. Bu da herhalde kolay olmuyor.

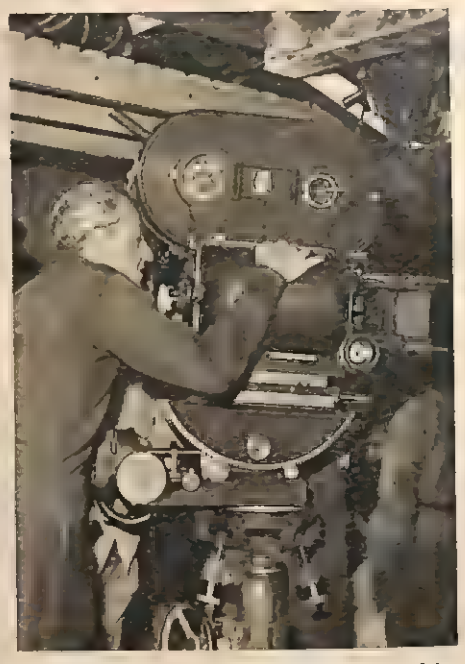

ŞİMDİ TAMAM — Artistler rejisörün ne istediğini anlamışlardır. Bütün kabiliyetlerini göstererek o anı yaşarlar. Fakat hayır, Gina'nın başını biraz kaldırması lâzım. Rejisör son kontrolu da kameradan yapıyor. Artık herşey hazırdır. Sahne çekilebilir. Yüz binleri teshir eden ve milyonlar kazandıran aşk şimşeği böylece üç fikrin çarpışmasından doğmuştur.

Hindistanda sinemacı

Burmada yakut tüccarı

Singapurda timsah avcısı

İstanbullu OSMAN AYKUT

YAZAN: HİKMET FERİDUN ES
FOTOĞRAFLAR: SEMİHA ES

MUSON yağmurları yağıyordu. Hindistanla Burma arasında, Chudrachang isminde küçücük bir hudut köyünde idik. Yağmurun burada mânası büsbütün başka idi. Bambu kulübenizin kapısını açtığınız zaman, sudan, şeffaf, kalın bir duvarla karşılaşıyorsunuz. Ve bu su duvarının 20 santim ötesini görmek asla mümkün olmuyordu. Yağmurlar geceleri uğuldayarak yağıyordu.

Böyle bir Hind gecesinde İstanbullu Osman Aykut'un Chudrachang'da, ormanın eteğindeki evinde oturuyorduk. Hakiki bir roman kahramanı ile karşı karşıya idim. Hattâ bir değil, beş, on romanın kahramanı!... Osman Aykut'un hayatının her faslı ayrı bir romandı. Bir Türk romancısı bunlardan birini kaleme almış ve o günlerde Türkiye'de okunma rekorunu kırmıştı. Yine o yıllarda Türkiye'de doğan kız çocuklarından en aşağı yüzde kırkına romanın kadın kahramanının adı verilmişti. Osman Aykut'un hayat romanını çevirmek için filimciler tâ Hindistan'a kadar yollara dökülmüşlerdi.

Osman, İstanbul'un en tanınmış ailelerinden birine mensuptu. Memlekette bunları bilmeyen yoktu. Böyle bir ailenin, üstelik iyi tahsil ve terbiye görmüş çocuğu, Hindistanla Burma arasındaki bu hudut köyünde, Bengal ormanlarının ortasında ne arıyordu?... Osman'ı, Türkiye'den alıp tropikler ardına atan bir gönül meselesiydi. Osman bir tiyatro artistinin peşinde yollara düşmüş, diyar diyar dolaşmıştı. Ondan sonra ne işler yapmamıştı ki?... Timsah avcılığından yakut tüccarlığına kadar... Üç kere milyoner olmuş, üç kere de beş parasız kalmıştı. Zaten bütün hayatı sıfırdan milyona çıkmak, milyondan sıfıra inmekle geçmişti. Sıfırla milyon arasında geçen bu hayat, billûr içinde süzülen ay ışığı gibi renk renkti.

Chudrachang'da Bengal ormanlarının eteğindeki bu bambu kulübede Osman'ın çok garip bir işi vardı. Burada İran Şahını beklemekte idi. Evet, yanlış okumadınız, İstanbullu Osman Aykut bu av kulübesinde haşmetlû İran Şahı Hazretlerini bekliyordu.

O vakitler henüz Süreyya ile evlenmemiş olan genç İran Şahı, Pakistan Hükümeti tarafından, Bengal'de bir kaplan avı partisine davet edilmişti. Osman da o zamanlar Doğu Pakistan'ın başşehrinde yani Bengal tarafında Dakka'da otel, lokanta, sinema ve bir çarşı boyunda sıra sıra dükkânların sahibi idi. Bunlardan başka Çittagong cihetinde denize bakan bir otel daha yaptırıyordu.

Batı Pakistan, yani Karachi Hükümeti ile Doğu arasında Hindistan'dan geçen bir koridor olmadığı için, İran Şahının Bengal'de ağırlanması işi çok güç olacaktı. Halbuki Pakistan Hükümeti İran Şahını Sunderbant ormanları içinde bir masal sultanı gibi ağırlamak, kendisine bir masal ikramı göstermek istiyordu. Üstelik bunun bir de; o zaman Pakistan'la arası açık olan Afganistan'a karşı politik bir cephesi vardı. Nihayet bu iş bir mütehassıs sıfatı ile İstanbullu Osman Aykut'a havale olundu. Osman genç İran Şahı için hakikaten bir «masal programı» hazırladı. Kaplanların avlanacağı Sunderbant ormanının içinde verilecek ziyafette 620 kişi yemek yiyecekti. Ve bu orman ziyafeti öyle Avrupalıların picnic portatifliği şeklinde de olmıyacaktı. Sofralar ve ağır takımlar, gümüşler ve kristaller ormanın içine kadar götürülecekti. İcab ederse bunlar için fillerden bile istifade edilecekti. Üstelik Osman, genç Şaha ve maiyetine İstanbul usulü döner kebab ikram etmek istiyordu. Ormanda kurulacak sofralardan biraz ötede 10 tane döner ocağının dönmesini temin için İstanbul'dan iki dönerci angaje etmişti. Yalnız yemek içmek meselesi değil, av programı da Osman'ın nezareti altında idi. Kaplanları celbetmek için ormandaki birçok ağaçlara, rüzgârın estiği istikamete doğru kesilmiş hayvanlar asılacak, bazı yerlere de canlı mandalar bağlanacaktı. Bütün bunlar Osman'ın işleri arasında idi. Sonra, Aykut mümkün olursa genç Hükümdara bir de timsah avı göstermek istiyordu. Çünkü uzun seneler kendisi Singapur'da, Malaya'da bu işle meşgul olmuştu. Yıllarca hem timsah avı hem timsah derisi ticareti yapmıştı. Bunun için de bazan aylarca tropik memleket nehirlerinde, üstü hasır çatılı, ince uzun nehir sandallarında yatıp kalkmıştı. Bu da ayrı bir hikâye idi. Şimdi Sunderbant ormanlarındaki avlanabilecek kaplanların şöyle kaba taslak bir keşfini yapmak için buralara gelmişti. Chudrachang civarındaki kaplan yuvalarını tetkik maksadiyle husûsi müsaade ile Doğu Pakistan'dan Hindistan'a geçmişti. Ben de o zaman Pakistan Hükümetinin misafiri olarak orada bulunduğum için Osmanla Sunderbant ormanlarında tekrar karşılaşmış, sonra Hindistan tarafına, hattâ Burma'ya geçmiş, Chudrachang'da, Çittagong'da gecelerce beraber orman kulübelerinde yatmış, timsah avı kayıklarında nehirleri dolaşmıştık.

İSTANBULLU HELVACI — Osman Aykut Hindistan'da birkaç defa milyoner olmuş, birkaç defa da iflas etmişti. İlk defa işe, şu dükkânda keten helvası satarak başlamıştı...

İŞTE OSMAN — Hayatı hakkında romanlar yazılan, filimler çevrilen Osman Singapur'da timsah avcılığı, Burma'da yakut tüccarlığı, sinemacılık etmişti. Resimde onu yazının muharririyle bir timsah sandalında görüyorsunuz.

O şakır şakır yağmur yağan gecede Osman bana hayatını parça parça anlattı. Bazan çok romantik tarifleri vardı. Diyordu ki:

«İstanbul'da, Fransız Tiyatrosunda, bir temsil sonu önümde vişne çürüğü kadife perde kapandı. Fakat yine hayatımda başka bir perde açıldı. Bir hafta sonra bir akşam üstü kendimi Port-Said'de buldum. O zamanki Port-Said yeryüzünde bir eşi daha olmıyan yekpâre bir batakhane halinde idi. Çinliden İsveçliye, Arjantinliden, Tahitiliye kadar beyaz, siyah, sarı hattâ kırmızı derili insan çeşitleri ile dolu bir yer. Fuhuş, kumar, kaçakçılık, casusluk, cinayet girla gitmekte idi. Bu dekor içinde de beş parasızdım, kimseyi tanımıyordum. Peşine takılıp yollara düştüğüm insanlar da Avrupaya dönmüşlerdi. Tekrar İstanbul'a dönmeğe utandım. Ne olursa olsun zengin olmadan geriye gitmemeğe karar verdim ve bir kolayını bulup kapağı Hindistan'a attım. O zaman Pakistan'la Hindistan henüz birbirinden ayrılmamıştı. Bir tarafta Gandi açlık grevleri yapıyor, bir tarafta Şair İkbâl yeni doğacak Pakistan için ateşli şiirler yazıyordu. Her gün İngiliz idaresine karşı ayaklanmalar oluyordu. Hindistan'ın en karışık ve tansiyonu en yüksek günleri idi. Bombay'da günlerce yalnız muzla karnımı doyurarak yaşadım. Baktım ki olacak gibi değil. O sıralarda timsah derisi toplayıp Avrupaya sevkeden bir İngiliz şirketine memur olarak girmeğe mecbur oldum. Bu şirketle birlikte Singapur'a ve Malaya'ya gittik. Timsah derileri içerilerdeki nehirlerden toplanıyordu. Halbuki şirketin beyaz derili, yani Avrupa'lı memurları içerilere gitmek istemiyorlardı. Bu suretle ham derileri ormanlardan toplamak vazifesi bana verilmişti. Bir deriyi Malaya içlerinden 6 şiline satın alıyordum. Sonra bunları Singapur'a getiriyor, orada terbiye ediyordum. Timsah derileri korkunç surette balık balık kokuyordu. Terbiye edildikten sonra bu derilerin tanesini 6 İngiliz lirasına Avrupa'ya sevkediyorduk. Düşündüm. Bu işte dehşetli kâr vardı. Fakat benim sermayem yoktu. Az çok paralı fakat gece gündüz sarhoş bir İngilizle ortaklaştık. Aramızda mini mini bir şirket kurduk. O sıralarda timsah mücadelesi de başlamıştı. Hükümet de bize yardım ediyordu. Nehirler vıcır vıcır timsah kaynıyordu. Biz adamlarımızla hem timsah avlıyor, hem timsah derisi topluyor, hem de bunları terbiye ettirerek satıyorduk. İşte ilk servetimi böyle yaptım. Fakat Singapur'un havası bana dokunuyordu. Bir müddet sonra hem sıhhatimi, hem de bir iflâs neticesinde paramı kaybettim. Bu ilk milyonumun hikâyesi.

MURAT PAŞA CAMİİ

Tarihî eserlerin tamir ve restorasyonu, etraflarının açılması çalışmaları ile ilgili olarak şehre kazandırılan güzel eserlerden biri de Aksaray'da, Topkapı Caddesi ile Vatan Caddesi'nin birleştiği köşedeki Murat Paşa Camiidir. Fatih Sultan Mehmet'in vezirlerinden Murat Paşa'nın 1466 da yaptırdığı cami asırlarca gizli bir mimarî hazine gibi gözden uzak duruyordu. Şimdi etrafı açıldıktan sonra bu kıymetli eser tarihte ilk defa olarak tamamen ortaya çıkmıştır. Bu halini gösteren bir resmini 16 - 17 sahifelerde bulacaksınız.

Hayat

MURAT P

ŞA CAMİİ

CAMİLER SERİSİ No : 3

Dumlupınar'dan Cumhuriyete

MUSTAFA KEMAL TAARRUZA HAZIRLANIRKEN

Millî destanın "Dumlupınar" sahifelerini çevireceğiz. Bu destan, bir kişinin deha ve iradesi, bir avuç inananlar kadrosu ile halk fedakârlığının esiridir.

YAZAN : NÂŞİT HAKKI ULUĞ
FOTOĞRAFLAR : ESAT NEDİM TENGİZMAN

SAKARYA bittiği gün cephenin ve milletin mâneviyatı yüksekti; ama ordunun elinde ne harab olmamış silâh, ne de yakılacak cephane kalmıştı. Askerin giyeceği, donatımı değil, çarık ve postalı da yoktu. Millî tekâlif meyanında her evden istenen bir kat çamaşır, kıtalarda soğan kabuğu ile karavanada sarartılıp urba haline sokuluyordu; ordunun sırtını bu çaput örtüyordu. Sakarya sonrası, böyle bir yoksulluk mücadelesi günlerinin başlangıcı idi. Düşmanı vatandan kovmanın, bütün maddi ve mânevi âmillerin tamamlanmasiyle mümkün olabileceğini bilen, Mustafa Kemal'in millî ve askerî organizasyonu noksanlarla gece gündüz uğraşıyordu.

Hazırlıklar uzadıkça, Meclis sabırsızlanıyor, zaman zaman ona sert sualler tevcih ediliyordu :

— Askerî siyasetimiz nedir ?

Millet Meclisinde zaman zaman tekrarlanan bu suale şu cevap veriliyordu : «Tam istiklâle ve Millî Misak sınırlarına kavuşuncaya kadar savaşa devam edilecektir.» Ve bu savaşın neticesini alacağına da Mustafa Kemal kani idi. O, böyle bir sorunun arkasında : «Millî gayeye behemehal muharebeye devamla erişmek mümkün müdür, mümkün olmadığı ihtimali de düşünülmeli ! Daha şimdiden başka tedbirlere, siyasî çarelere başvurarak harbe son vermek münasip olmaz mı ?» gibi bir düşünüşün gizlendiğini görüyordu. Onca, böyle bir düşünüşün, memleket içinde, saflar arasında yayılması zararlı olabilirdi. Mustafa Kemal, ne Vekiller Heyetinde; ne de Grup İdaresinde böyle bir sorunun tartışılmasına müsaade etti.

Mustafa Fevzi Paşa, o zaman İcra Vekilleri Heyetine dahil bir Vekillik mahiyetinde olan Erkânıharbiye-i Umumiye Reisliğini ve aynı zamandan İcra Vekilleri Heyeti Reisliğini ifa ediyordu. Erkânıharbiye-i Umumiye Reisliğinin Fevzi Paşadan alınarak, Millî Müdafaa Vekilliği ile birleştirilmesini istiyenler diyorlardı ki :

— Başkumandan Ankara'da oturuyor. Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi de... Bunlar cepheden uzak kalıyorlar. Mustafa Kemal hem Başkumandan; hem Büyük Millet Meclisi Reisi... Ordunun işleri iyi gitmiyor. Meclis, bir harb encümeni kurarak ordunun durumunu incelemelidir.

Mustafa Kemal böyle düşünmüyor ve diyordu ki :

— Başkumandan ve Erkânıharbiye Reisi vazifelerini en iyi bir surette Ankara'dan görebilir. İcabında, ne vakit ve nereye gideceğimi kendim takdir ederim. Lüzumsuz yere benim Ankara'dan uzaklaşmamı arzu etmekte mâna yoktur. Erkânıharbiye-i Umumiye ve Millî Müdafaa Vekilliği Başkumandanın emrinde, onun karargâhını teşkil eder; biribirinden ayrı şeyler değildir. Fevzi Paşa Ankara'da bulundukça, İcra Vekilleri Heyeti Reisliği vazifesini de görür... Ordu işlerini kontrol için Meclisin bir encümen kurmasında bir beis görmem, fakat bu encümen ancak benim reisliğim altında olabilir!

Esasen 1921 de Mustafa Kemal'in başkanlığında, Isparta Mebusu Mersinli Cemal Paşa, İstanbul Mebusu Dr. Adnan Adıvar, Kars Mebusu Kâzım Özalp, Kozan Mebusu Mustafa Fevzi Paşalar, Saruhan Mebusu Reşat, Sivas Mebusu Hüseyin Rauf ve Trabzon Mebusu Hasan Saka Beylerden mürekkep geçici bir «Harb Encümeni» intihap edilmiş ve bu encümen, 1922 yılı içerisinde de vazifesine devam etmişti.

CEPHEYİ ZİYARET — Başkumandan M. Kemal'in yanında Sovyet B. Elçisi, Azerbeycan Elçisi, Sovyet ve Azerbeycan askerî ataşeleri ile cepheyi ziyareti.

ORDUNUN TAARRUZ KABİLİYETİ VAR MI ?

Bir gün, Mecliste ordunun taarruz kabiliyeti olup olmadığı meselesi de ortaya atılmıştı : «Sakarya'dan beri aylar geçti, hâlâ ordu taarruz etmiyor, hiç olmazsa mahdut ve muayyen bir cephede taarruz etmelidir ki, taarruz kabiliyeti var mı, yok mu görelim !» yollu istekler ileri sürüldü.

Mustafa Kemal ise, hazırlığını tamamlamadan, umumi bir taarruz yerine kısmi bir taarruz yapmakta bir fayda görmüyor, bunu terviç etmiyordu. Büyük askere göre : «Bir ordunun taarruz kabiliyeti var mı, yok mu, diye boş yere kan akıtılamaz ve böyle bir arzu, sınanma konusu olamaz; onu ancak Başkumandan takdir edebilir !»

IRAK'TA İNGİLİZLERE SALDIRALIM !

Bir başka gün de daha acayip fikirler serdedilmişti :

«Bizim asıl düşmanımız Yunanlılar ve orduları değildir, onu yensek te dâva bitmez. İtilâf Devletlerini, hele İngilizleri fiilen yenmek gerekir. Yunan ordusuna karşı bir perde hattı bırakmak, asıl orduyu Irak sınırlarına yığıp İngilizlere saldırmak lâzımdır. Dâvamızın, savaş yolu ile halli nazariyesi takibediliyorsa, yapılacak iş budur.»

Mustafa Kemal, mantıktan uzak bulduğu bu nevi görüşlere iltifat etmiyerek 1922 takvim yılına — o zaman takvim yılı martta başlıyordu — girerken, bütün bu düşünce ve tenkidlere cevap veriyordu :

«— Geçen iki yılın tedrici, fakat emin semerelerini, önümüzdeki çalışma zamanı için bir ölçü olarak alırsak, sevinçli günlerden uzak bulunmadığımızı görürüz. Bu yıla her zamankinden daha sakin ve vekarla giriyoruz. Füturdan kurtulmuş olarak sonsuz bir azim ve imanla giriyoruz. Benim için hayatın ışığı, gelecek nesiller için kurtuluş ümidi olan mukaddes gayemize durmadan yürüyeceğiz ve behemehal muvaffak olacağız !»

Gazi, nutkunu Mithat Cemal'in şu azametli mısralariyle bitirmişti :

Ölmez bu vatan farzu muhal ölse de hattâ
Çekmez kürenin sırtı bu tabutu cesimi...

Mustafa Kemal, üç gün sonra cepheye gidecekti, hareketinden önce Meclisin gizli oturumunda bazı izahlarda bulundu ve taarruz kararını verdiğini, fakat biraz daha sabredilmesi lâzım geldiğini şu sözleri ile anlattı :

«— Ordumuzun kararı taarruzdur. Fakat bu taarruzu tehir ediyoruz. Sebebi, hazırlığımızı tamamen ikmale biraz daha zaman lâzımdır. Yarım hazırlıkla, yarım tedbirle yapılacak taarruz, hiç taarruz etmemekten daha çok fenadır. Bizim bu duruşumuzun, taarruz kararından vazgeçmiş bulunduğumuz veya buna mukfedir olmaktan ümit kestiğimiz suretinde anlaşılmasına ve mütalâa edilmesine mahal yoktur...»

GAZİ'NİN MART TEFTİŞİ

Mustafa Kemal'in 4.3.1922 de cepheye yaptığı teftiş seyahati, ordunun bütün ihtiyaçlarını, eğitim durumunu ve vasıtalarını görmek bakımından çok faydalı olmuştu. Bu teftiş esnasında Sakarya'dan beri yetiştirilen büyük ordunun, Başkumandanı, yabancı askerî ataşeleri ve elçileri üzerinde yarattığı intiba pek yüksek idi. Şimdi, bu ordunun harb gücünü arttırmak, ateş kuvvetini tamamlamak lâzım geliyordu. Taarruza geçecek bir ordunun her erine bin kurşun verilmesi lâzımdı. Top, top cephanesi, makineli tüfek ve mühimmatı elzemdi. Bu mermilerin konacağı çantalar, kütüklükler veya torbalara muhtaç idik. Bazı erlerin, o günü mevcut fişeklerini «çevre» leriyle bellerine bağladıkları görülüyordu. Yüz binden fazla muharip ere, yetecek silâh ve onun ihtiyatı da yoktu. İstanbul depolarından, İngiliz nöbetçilerinin muhafazası altındaki silâhları Anadoluya taşımak için, İstanbul'daki vatansever teşekküller geceyi gündüze katıyorlardı; bunlar Karadeniz veya Karamürsel yoliyle Anadolu'ya sevkediliyor, Türk kadınları bunları sırtlarında içeriye taşıyorlardı. Bütün bunlar zaman istiyordu. Bu hizmetlerin ifası, ordunun giydirilip doyurulması paraya mütevakkıftı. Millî Hükümetin maliyesi ihtiyacın tamamını karşılamayınca, Başkumandan, lüzum görülen altı yüz bin lirayı, Ankara'da Osmanlı Bankası kasalarına konmuş olan, Hind Müslümanlarının gönderdiği paradan tamamladı.

YUNAN ZULÜM VE VAHŞETİ

Vatanın halâs günleri yaklaşırken, işgal altındaki topraklardan gelen haberler, tüyler ürpertecek haldeydi. Millet Meclisi 4.2.1922 de Yunan mezalimini protesto ediyor ve Mustafa Kemal facianın dehşetini bütün dünyanın gözü önüne seriyordu :

«— Sakarya'daki büyük mağlûbiyetten sonra kıral ve prensler tarafından verilen emirlerle Yunan ordusu tekrar vahşete başladı. Bugün bütün dünya yakılan köylerimizi, tecavüze uğrayan kadın ve çocuklarımızı ziyaret edebilir. Yunan prensleri ile generalleri bilhassa ırza tecavüz ettirmekten zevk duyuyorlar. Halbuki bizim milletimizde olduğu gibi, bütün milletlerce de ırza riayet mukaddestir. Düşman, insanlığa mugayyir olan tahriplerini ve tecavüzlerini cihan önünde gizleyip inkâr etmesinin kabil olmadığını görünce, bunları galip ordumuzun takib hareketlerini güçleştirmek maksadiyle alınan askerlik tedbirleri olarak ilân etti, bu ilâna kimsenin inanmadığına şüphe yoktur.»

Ne yazık ki, medeniyet âlemi bu feryat karşısında yine hareketsizdi. Yüreklerimiz, her şeyden önce Anadolu faciasının hakikî mesulü olan medeniyet âlemine karşı tükenmez bir hayal kırıklığı ile doluyordu. 18.5.1922 günü, Mustafa Kemal İzmit'de tanın-

CEPHEYE GİDERKEN — Taarruzdan çok önce Mustafa Kemal Paşa cepheyi teftişe giderken yabancı elçileri ve askeri ataşeleri de yanına almıştı.

mış Fransız edibi Claude Farrer'i kabul ettiği gün de yine coşmuş, irad ettiği nutkunu şu sözlerle bitirmişti :

«— Milletimizin maruz kaldığı bunca elem ve ıstıraplar karşısında medeniyet âleminin hissiz ve hareketsiz kaldığını görmekle yürekleri kan ağlıyan insanlarız !»

Rahmetli Ercümend Ekrem'in belâğatle Fransız diline çevirdiği bu tarihî sözler de, diğerleri gibi, Avrupa'yı ve Amerika'yı uyarmamış, dört ay sonra, bütün Gediz ve Menderes boyunda nice büyük ve mamur köy ve kasabamız varsa yakılmış ve bu cinayetler de o âlemin kalbinde yine en ufak bir insanlık duygusu uyandırmamıştı. İntikamı, Türkün süngüsü almalıydı.

İngilizler ve müttefikleri, Anadolunun istilâ ordularına mezar olacağını artık görmiye başlamışlardı ve bu günler yaklaşıyordu. İngiliz haber alma servisleri, saflarını politika cereyanları saran ve esasen yüksek kumanda buhranı içinde bulunan Yunan ordularının, Türk ordusunun savleti karşısında dayanamıyacağını öğrenmişlerdi. Müttefikler, Yunanlıları ve politikalarını, ne kadar az zararla kurtaracaklarını veya Türklüğün sırtından en fazla ne koparacaklarını düşünüyorlar ve ortaya bir mütareke teklifi ile çıkıyorlardı. Böyle bir taktik'in, ordumuzun savaş şevkini ve intikam duygularını gevşetmek maksadını da taşıdığı şüphesizdi.

ŞEYTANCA BİR TEKLİF

Hariciye Vekâleti Vekili Mahmut Celâl Bey (Celâl Bayar) 22.3.1922 günü cephede bulunan Mustafa Kemal'i bu tekliften haberdar etti. Bu teklif, ne kadar şeytanca bir düşünüşle tertib olunmuş olsa dahi, hodbinlik ve hâlâ tahakküm duygusu her maddesinde sırıtıyordu. 1) İki ordu arasında on kilometrelik bir boş saha bırakılacak, 2) İki ordu mütareke müddetince kuvvetlendirilmiyecek, 3) Birlikler bulundukları mevzileri değiştirmiyecek, 4) Silâh, cephane, yiyecek ve giyecek bir yerden bir yere taşınmıyacak, 5) Ordular ve askerî durumlar, İngilizlerle müttefiklerinin askerî kontrolüne tâbi olacak, bu komisyonların hakemliği peşinen kabul edilecek, 6) Üç aylık silâh çatmadan sonra, barış konuşmalarına geçinceye kadar, üç ayda bir mütareke yenilenecek, 7) Ve eğer bir taraf harekete geçmek isterse, müddet bitmeden on beş gün önce haber verecek... Bu teklifi yapan Lord Gurzon'un, insan yalnız zekâsından değil, aklından da şüphe edeceği geliyordu... Mustafa Kemal'in ordularını müttefik subayların kontrolüne koymayı kabul edebileceğini nasıl akıllarından geçirebiliyorlardı.

Yunanlılar, işlerine gelen bu teklifi hemen kabul ettiler. Mustafa Kemal, karşısındakilerin iyi niyetlerine inanmamakla beraber, diplomatça bir cevap hazırlattı : 1) Mütarekeyi prensip bakımından kabul ediyoruz, 2) Ordumuzun ikmalinden ve hazırlanmasından geri kalamayız, 3) Hele ordumuzun içine yabancı kontrolü sokmayız, 4) Mütarekeyi derhal işgal altındaki topraklarımızın boşaltılması için isteriz ve mütareke ile beraber boşaltma da başlamalıdır.

Bu cevap, Ankara'dan Avrupa'ya gönderilmeden, 26.3.1922 de Paris'te toplanan Müttefik Dışişleri Bakanları Konferansının ikinci notasiyle de barış esasları bildiriliyordu :

1) Türkiye ve Yunanistan'daki azınlıkların korunmasına Milletler Cemiyeti de katılacak, doğuda yine Milletler Cemiyetinin iştirakiyle Ermeni yurdu kurulacak, 2) Boğazlardan geçiş serbest olacak ve asker bulundurulmıyacak, 3) Trakya'da Tekirdağı bize bırakılacak, Kırklareli, Babaeski ve Edirne Yunanlılara... 4) Bir lûtuf eseriymiş gibi bize bırakılacak olan İzmirli Rumlar ve Yunan eline geçecek Edirne Türkleri bu şehirlerin idaresine âdilâne (!) bir surette katılacaklar. 5) İstanbul barıştan sonra boşaltılacak, 6) Ordu mevcudu tahdit edilecek, 7) Bize harb tazminatı yükletilecek, Osmanlı borçları ve Müttefik Devletler uyruklarının menfaatlerini koruyacak yeni usuller konacak, 8) Kaptilâsyonlar kalacak, üzerlerinde tâdiller yapılacak...

BARIŞ MASASINA OTURMA ŞARTLARI

Mustafa Kemal soğukkanlılıkla karşıladığı bu zalimâne teklifi 5.4.1922 de şöyle cevaplandırdı :

Mütareke mi : pekâlâ, kabul ! Esas şartı, derhal boşaltmaya başlama ve dört ayda Anadolu'dan çekilip gitme. Boşaltma bitinceye kadar barış konuşmaları hitam bulmazsa, mütarekeyi üç ay daha uzatma...

Mütarekeden on beş gün sonra, Eskişehir - Kütahya - Afyon çizgisi boşaltılacak, yâni Yunan ordusu müstahkem mevzilerden ayrılacak ve dört ay içinde İzmir'den ve işgal ettiği topraklarımızdan çıkacaktır; bu teklifimiz kabul edilirse barış masasına otururuz.

Fakat, katî darbeyi vurmadıkça, bu tekliflerin hiçbiri gerçekleşmedi. Bilâkis Yunanlılar 7.5.1922 de bir açık şehir olan Samsun'u topa tutmuşlar, hâlâ İstanbul'u ele geçirmek sevdasında olan bu maceraperestler, İstanbul'u bir Yunan deniz üssü haline sokmak teşebbüsüne kalkmışlardı; Hükümet bu hareketi 24.5.1922 günü şiddetle protesto etmişti. Kimbilir kimden ve ne gibi vaadler aldığı bilinmiyen Yunan Başvekili Gonaris 27.5.1922 de enerjik harb tedbirleri alacağını ilân ediyordu.

(Devamı gelecek sayıda)

KIM NOVAK

Cazip sinema yıldızı diyor ki:

LÜKS
tuvalet sabununu kullanırım."

Dünyanın en güzel kadını da bilir ki bir kadın için en kıymetli varlık temiz bir tendir. Sinema yıldızlarından onda dokuzu da, günlük tuvaletleri için sâf ve lâtif olan LÜKS tuvalet sabununa güvenirler. İyi bir tuvalet sabunu olan LÜKS'ün tonik tesirile cildlerinin tamamen şeffaf kaldığını, lâtif ve hoş bir revnak peyda ettiğini bilirler.

Daima LÜKS tuvalet sabununu kullanınız. Temiz ve güzel bir tene sahip olursunuz. Bu güzellik sabununun enfes kokusunu çok beğeneceksiniz.

2120 Sinema Yıldızının Tercih Ettiği Güzellik Sabunu

LT 857

MODA

TAKDİM EDEN: SUAVİ SONAR

Manto — Bu sene bazı manto modellerinde bir kısalma nazarı dikkati çekmektedir. Yukarıda buna misal teşkil etmek üzere Lanvin Castillo'dan bir örnek veriyoruz. Yaka spor ve çok geniş, kollar reglan ve kapaklı, beden bel üzerinden dikişli ve büzgülüdür. Önde iri düğmeler, yanlarda da gizli cepler bulunmaktadır.

Rob — Nefti renkte yünlü kumaştan bir sokak kıyafeti. Yaka yuvarlak üç parçalı, kollar reglan ve truvakar, beden yanlardan pensli ve vücuda iyice oturmuştur. **(Michel Goma)**

Tayyör — Koyu mavi yünlüden yapılmış olan bu tayyörün eteği yanlardan iki dikişli ve dardır. Ceket bebe yakalı, takma uzun kollu, bol bedenli ve kapaklı ceplidir. Önde yukarıdan aşağıya dört düğmesi vardır. Modeli bilhassa genç kızlara tavsiye ederiz. **(Coin)**

Cep — Kalın yünlüden yapılmış yuvarlak yakalı, reglan kollu bu robun bütün hususiyetini ortadan dikişli eteğinin alt kısmında bulunan büyük cepler teşkil etmektedir. **(M. Goma)**

Ceket — Gri yünlü kumaştan eteği büzgülü bir rob ve üzerinde aynı kumaştan yapılmış ceket. Bu modeldeki bütün hususiyet cekette toplanmaktadır. Bunun omuzlardan taşacak kadar geniş yakası ve bir abajur gibi kabarık duran bedeni vardır. Modelin kolları gayet bol ve truvakar uzunluğundadır. **(Lanvin Castillo)**

Yaka — Açık gri renkte yünlüden yapılmış bu reglan kollu, düz ve dökük mantonun bütün güzelliği orijinal yakasındadır. Bu kısımdaki kenar dikişlerin meydana getirdiği büzgü ve kabarıklık modeli son derece zenginleştirmektedir. Bu zarif kıyafet siyah aksesuvar ile daha çok şıklaşmaktadır. **(Lanvin Castillo)**

Spor

ALTHEA TENİSİ BIRAKTI — Tenis âlemi en büyük raketlerinden birini kaybetti. Geçen sene olduğu gibi bu sene de Wimbledon ve Amerika şampiyonluklarını kazanan Amerikalı zenci Althea Jibson, tenisi bıraktığını resmen ilân etti. Şimdi televizyon ve gece kulüplerinde caz şarkıları söyliyecek.

GÖNLÜNÜ SPORCUYA VERDİ — Tyrone Power'den ayrıldıktan sonra birçok kimselerle flört eden filim artisti Linda Christian şimdi de sık sık tanınmış Fransız tenisçisi Jean Noel Grinda ile görünmeğe başlamıştır. Çok yakışıklı bir genç ve memleketinin dört numaralı tenisçisi olan Grinda'nın tenisi bırakarak sinema artistliğine başlıyacağı söylenmektedir. Aşağıda Grinda ve Linda Christian baş başa görülüyor.

INGILTERE'DE DÖRDÜNCÜ LIG — Ingiltere lig maçlarının bu seneki hususiyeti, küme sayısının üçten dörde çıkarılması olmuştur. Kuzey ve güney liglerinde puvan cetvelindeki sıraya göre yarıdan aşağıda kalan takımlardan dördüncü lig kurulmuştur. Yanda Ingiliz kulüplerinin bu seneki karşılaşmalarından enteresan bir an görülüyor.

ÜÇ KÜÇÜK ŞAMPİYON — 9. Avrupa Yüzme Şampiyonasında üç küçük sporcu büyük başarı sağladılar. Soldan sağa tramplen birincisi 14 yaşında Brian Help; 200 kelebek, 400 serbest ve 1500 metre birincisi 17 yaşındaki Ian Black; 100 metre sırtüstü şampiyonu Judy Grinham'dır.

Kibar erkekler için asil bir losyon...

Muhitinde alâka celbeden "havalı„ erkekler giyimlerine, hal ve tavırlarına hususi ihtimam gösteren kimselerdir... İşte Aqua Velva bu gibi titiz ve asil tavırlı erkeklerin kullandıkları dünyanın en muteber traş losyonudur.

Aqua Velva

OSMANLI SARAYLARINDA
Harem Hayatının içyüzü

YAZAN: ÇAĞATAY ULUÇAY

18

İBRAHİM Paşa, hakkında yazılmış kasideler ve methiyelerle etrafına toplanan dalkavukların tesiri altında kalarak kendisini bir şey sanmağa başladı. Herkes ona, «Makbul İbrahim Paşa» diyordu. Esirlikten geldiğini unutmuş, gaflete düşmüştü. Kibir ve gururundan yanından geçilmiyor, koca Osmanlı İmparatorluğunu kendisi idare ediyor sanıyordu.

Avusturya Arşidükası Ferdinand'ın elçileri geldiği zaman onlara şöyle demişti :

«Benim yaptığım yaptıktır; bir seyisi paşa yapabilirim. Efendimin malûmatı olmadan istediğim gibi memleketler, krallıklar verebilirim, onun verdiği şey benim tensibime makrun olmazsa iradesi esersiz kalır, bilâkis ben emrettiğim halde o tensib etmezse benim emirlerim icra olunur, onunki değil, sulh ve harb benim elimdedir; devlet hazinesi benim emrim altındadır. Metbuum benden daha mükellef elbise içinde değildir. Benim servetim daima el dokunmamış olarak kalır, çünkü o benim hep masraflarımı verir. Krallıkları, memleketleri, hazineleri bana tevdi olunmuştur. Bunları istediğim gibi idare ve sarf ederim. Gençliğimden beri Padişah ile beraber yaşadım, onun doğduğu hafta doğmuşum.»

Fakat İbrahim'in beş, altı senedir iç huzuru yoktu. Çünkü Kanunî ailesinin tadı kaçmıştı. Hürrem Sultan Kanunî'nin Haremine girelideri beri, dedikodu ve mücadele eksik olmuyordu. İbrahim Paşa ile eşi Hatice Sultan, Kanunî'nin Baş Kadını Mahidevran kadın ile oğlu Mustafa'yı çok seviyorlardı. Kanunî'nin annesi Hafize Sultan da bu partiyi tutuyordu.

Halbuki Hürrem Sultan Kanunî'yi büyülemiş, Mahidevran kadın ve oğlu Şehzade Mustafa'yı saraydan uzaklaştırmıştı. Bu yüzden Paşa ile Hürrem Sultanın arası iyi değildi. İbrahim Paşa Hürrem Sultandan kaçıyor, konuşmak istemiyordu. Sefere çıkarken de eşi Hatice Sultana saraya gitmemesi hususunda talimât veriyordu.

İbrahim Paşa kellesiyle oynuyor, eşini saraya göndermemekle Hürrem Sultana bir takım ipuçları veriyordu.

İbrahim Paşa Hatice Sultanı büyük bir aşkla seviyordu. Hatice Sultan da ona karşı derin bir muhabbetle bağlı idi. İbrahim Paşa Hatice Sultana yazdığı mektuplara şöyle başlıklar koyuyordu :

«Hazret-i Hatun al-muazzama», «Hazret-i canım ve sevdiğim», «Hazret-i canım ve sevdiğim ve küskünüm», «Hazret-i canım ve sevdiğim ve gözleri güzel» gibi. Sonra da bu mesut birleşmeden doğan oğlu Mehmet Şah'ın gözlerinden öpüyordu.

Hatice Sultana İbrahim Paşa neden küskünüm diyordu? Çünkü Sultan, İbrahim Paşa'dan şüphe ediyordu...

PAŞANIN METRESİ

Hakikaten de İbrahim Paşa bir padişahın kızı ve bir padişahın da kardeşiyle evli olduğu halde Muhsine adlı bir kadınla da düşüp kalkıyordu. Bunu herkes öğrenmiş, dedikodusunu yapıyordu. Hanedandan sultan alan damatların kadınlarına ihanet etmemeleri, cariyelerle düşüp kalkmamaları lâzımdı. Eğer çapkınlık yaparsa, bu da duyulursa, damadın ailenin şerefiyle oynadığı ile sürülür, çoğu zaman da kellesi uçurulurdu.

İbrahim Paşa, çapkınlık yapmadığını ileri sürmesine rağmen Muhsine'yi de metres gibi kullanıyordu. Bu kadını çok seviyordu. Gittiği seferlerden ona da mektup yolluyordu. Belki de bu mektuplardan birisi Hatice Sultanın eline geçmiş, o da İbrahim Paşaya kızmıştı. Hürrem gibi, Hatice Sultan da kocasının aleyhine dönmüştü. Muhsine de Paşaya çok ateşli mektuplar yazıyor, onun ayrılığından «gam bucağında ve hasret ocağında» diye bahsediyordu.

Hürrem Sultan, İbrahim Paşanın bu aşkını çoktan haber almış ortalığı karıştırmağa başlamıştı. Bundan başka İbrahim Paşa Irak seferinde birçok hatalar yapmış, günahsız bazı kimselerin kanına girmişti. Bu sefer esnasında hükümdar namına yazdığı emirlere ve fermanlara «Serasker Sultan» diye imza atarak düşmanlarını ve rakiblerini harekete geçirmişti. Birçokları darbei hükümetle, Kanunî Sultan Süleyman'ı tahttan indireceğini bile söylemekten çekinmiyorlardı. Hürrem bunları adamları vasıtasiyle haber aldıktan sonra seferden dönen Süleyman'a tesir yapmağa başladı. Yalnız İbrahim Paşa değil, Padişah da zor bir duruma düşmüştü. Bir tarafta Hürrem, bir tarafta İbrahim Paşa!... İkisinden birini feda edemiyordu.

Nihayet kararını verdi : İbrahim ölecekti.

1536 yılı ramazanının on dördünü on beşine bağlıyan gece, eskiden olduğu gibi İbrahim Paşa saraya çağırıldı. Yenildi, içildi, tatlı sohbetler yapıldı. Sonra odasına çekilip derin bir uykuya dalan İbrahim Paşa'nın yatağına girerken bunun bir son olduğunu aklına bile getirmediği muhakkaktır. Nasıl aklına getirebilirdi ki, bir köle bir esir olarak getirildiği bu saray, yıllarca ona her şeyi verecekti. Fakat bu saraydan senelerce aldıklarını o gece verdi.

Makbul İbrahim Paşa Maktul İbrahim Paşa oldu. Lâkin İbrahim'in ölümü ile Hürrem yine rahat edemedi. Bu sefer karşısına Kara Ahmet Paşa çıktı. O da Süleyman'ın kızkardeşi Fatma Sultanla evli idi. Üstelik yiğit bir erkek, cesur bir komutan, iyi bir devlet adamıydı.

Kanunî Sultan Süleyman Ereğli'de Şehzade Mustafa'yı boğdurduğu zaman orduda Veziriâzam, Rüstem Paşayı öldürmek için homurtular başlamıştı. Durum çok tehlikeli idi. Kanunî askeri yatıştırmak için kızı Mihrimah'ın kocası Rüstem Paşayı derhal Veziriâzamlıktan attı ve İstanbul'a gönderdi.

HÜRREM'İN OYUNU

Orduda sevilen tek bir adam vardı. Bu da enistesi Kara Ahmet Paşa idi. Fakat Ahmet Paşa, Sultan Mustafa'yı çok severdi, Hürrem Sultan'dan nefret ederdi. Bu sebepten Kanunî'nin veziriâzamlık teklifini kabul etmedi. O İbrahim Paşa ve diğerlerinin başına gelenleri biliyordu. Hürrem'in elinde bir oyuncak olmak istemiyordu. Esasen Sultan Mustafa'nın haksız yere boğdurulmasına çok kızmış, hüngür hüngür ağlamıştı. Ordu mütemadiyen gürültü patırtı ediyor, ayaklanma alâmetleri gösteriyordu. Erler ve subaylar Kanunî, Rüstem Paşa ve Hürrem Sultan aleyhinde söylemedik söz bırakmıyordu. Kanunî çadırına çekilmiş askerlere görünmek istemiyordu.

Eğer Kara Ahmet Paşa Veziriâzamlığı kabul etmezse ordu birşeyler yapabilirdi. Nihayet Kanunî, Ahmet Paşaya ricalar ve vaadlerde bulunarak onu kandırdı. Aynı zamanda ölünceye kadar mühürü elinden almıyacağına söz verdi. Böylece Ahmet Paşa, Veziriâzamlığı kabul etmiş, Kanunî Sultan Süleyman'ın itibarını korumuş, gelebilecek tehlikeleri önlemişti.

Hürrem Sultan, Kara Ahmet Paşanın Vezir olmasına pek üzülmüştü. Fırsat buldukça Hükümdarı, Ahmet Paşayı azletmeğe zorluyordu. Maksadı damadı Rüstem Paşayı tekrar Veziriâzam yapmak idi. Çünkü ona gördürecek daha pek çok işleri vardı.

Hürrem Sultan, Kanunî'yi, Kara Ahmet Paşayı azle zorladıkça, Padişah :

— Mühürü ölünceye kadar almıyacağıma yemin ettim.

Diyerek onu oyalıyordu.

Nihayet kurnaz ve dalavereci Hürrem fırsatı yakaladı. Kara Ahmet Paşa için düzmece Mustafa olayını çıkarttı, seni tahttan indirip yerine oğlun Bayezit'i geçirecekti, diye kandırmağa muvaffak oldu. Kanunî :

— Mühürü ölünceye kadar almıyacağıma yemin ettim.

Diye ısrar ediyordu. Kanunî'nin zayıf tarafını yakalıyan Hürrem ise :

— Peki, azletme, fakat öldür!

Diye baskısını arttırdı. Kanunî bu durum karşısında Kara Ahmet Paşanın ölüm fermanını yazıp cellâtlara vermek mecburiyetinde kaldı.

Kara Ahmet Paşa, bir sabah erkenden divana gelmiş, memleket işleri ile uğraşıyordu. Bu sırada kendisi Arz Odasına çağırıldı. Babüssaade ile Arz Odasının önüne gelince kendisini bekliyen cellât, Padişahın fermanını Ahmet Paşa'ya sundu.

Kara Ahmet Paşa hiç istifini bozmadı. Fakat bu pis cellâtların elinde de ölmek istemiyordu. Nihayet etrafında kendini seven bir dostun olup olmadığını araştırdı. Evet, orada sevdiklerinden birisi duruyordu. Onu yanına çağırdı ve kendisini boğmasını rica etti. Dostu bunu yapmamak için çok yalvardı ise de muvaffak olamadı. Dostu, Ahmet Paşanın ricaları karşısında yüreği parçalana parçalana öldürmeğe razı oldu, yalnız Ahmet Paşa, kemendi birdenbire sıkmamasını dostundan istedi. Azıcık sıktıktan sonra durup biraz nefes almasına izin vermesini, sonra bütün kuvvetiyle sıkarak kendisini öldürmesini rica etti. Böylece Kara Ahmet Paşa ölümü tatmağı arzu ediyordu.

Dostu, Ahmet Paşanın vasiyet sayılan sözlerine riayet etti. Cellâdın elinden kemendi aldı. Ahmet Paşa, kemendin ilmiğinin boğazına geçirilmesinde ona yardım etti. Ahmet Paşa soğukkanlılığını hâlâ muhafaza ediyordu. O bir kadın gibi değil, zaferler kazanmış, savaşlar görmüş, kan deryasında yüzmüş bir komutan gibi ölmek istiyordu. Ölümü dimdik ve sükûnetle bekliyordu. Dostu kemendin ilmiğini boynuna geçirdikten sonra biraz sıktı, fakat hemen bıraktı, daha sonra ilmiği bütün kuvvetiyle sıkmağa başladı. Ahmet Paşanın nefesi kesilmiş, gözleri çanağından çıkmış, yüzü morarmağa başlamıştı. Artık vücudu yavaş yavaş çöküyordu. Zavallı Ahmet Paşa böylece dostunun elinde can vermiş, Arz Odasının önündeki taşlara cansız düşüvermişti.

(Devamı gelecek sayıda)

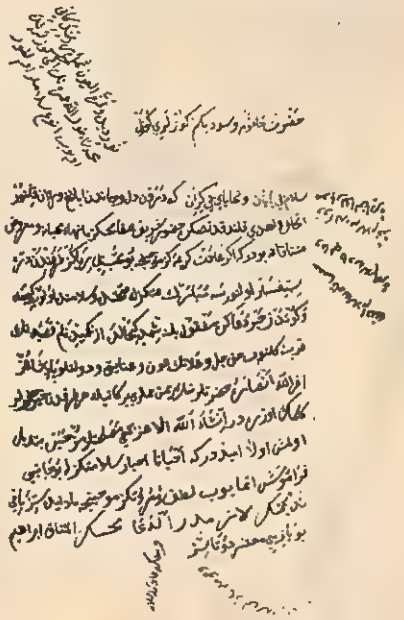

İbrahim Paşa, XVI. asırda başa geçen sadrazamların ön plânda gelenlerinden birisi olduğu halde yazısı pek o kadar güzel değildi. Hattâ kelimeleri yanlış yazdığı bile oluyordu. Onun karısı Hatice Sultan'a yazdığı mektuplardan bir tanesi.

İbrahim Paşa, ramazan gecesi Haremde yıkanmış ve bir tabuta konarak kimse görmeden gizlice saraydan uzaklaştırılmış ve gömülmüştür.

mFestivali

VENEDİK'TE PRENSESLER — Festival günlerinde Venedik gazeteciler ve sinema yıldızlarıyla dolar. Bu yıl Avrupa'nın asil ailelerine mensup gençler Venedik'e daha büyük bir rağbet göstermişlerdi. Onlara her tarafta rastlanıyordu. Resimde, son festivali kaçırmıyan altı genç prens ve prenses Venedik'in gondolları kadar meşhur San Marco meydanında görülüyorlar.

MARIA SCHELL — Festivalin 8 inci gecesi, Venedik Belediyesi, Doçlar Sarayı'nda bir balo verdi. Gece yarısından sonra başlıyan partide, biribirinden muhteşem kıyafetler ve herkesin tanıyıp çok sevdiği şöhretli yıldızlar kaynıyordu. Fakat muhteşem salonlarda damla ile şampanya, lokma ile yiyecek dağıtıldı. Resimde, «Une Vie - Bir Hayat» filminin yıldızı Maria Schell'i, saraydan, Venedik'te yapılan şenlikleri seyrederken görüyorsunuz.

MÜSTAKBEL ŞÖHRET — Venedik Festivali'nde herkesin tanıdığı yıldızlar çoktu ama, herkes tarafından tanınmak için can atan şöhret avcıları daha da çoktu. Bunlardan biri sevimli Fransız yıldız namzedi Petite Pascal idi ve sempatik tavırlariyle kendisine bir hayli taraftar toplamıya muvaffak oldu.

OKUYUCU MEKTUPLARI

Okuyucularımızdan bir çocuk babasına :

Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. «Doğan Kardeş» adında bir çocuk mecmuası çıkartmaktadır. Bunun dışında yeni bir çocuk mecmuası düşünmüyorlar.

■

Mamak'tan Bay Musa Gezici'ye :

Yaşınız 18 olduğuna göre, açıktan, önce orta okul, sonra Lise imtihanı lâzım. Ailenizin sizden geçim yardımı beklemesi tabiidir. İfadeniz çok güzel. Size başarılar dileriz.

■

Maraş'tan Bay Güngör Sinan'a :

Havuçta bol miktarda vitamin olduğu için faydası çoktur. İstediğiniz satın adresini bilmiyoruz. Amerika'da Kovboylar vardır, bunlar büyük sığır sürülerini sevk ve idare eden atlı çobanlardır.

■

Okuyucularımızdan Y. Yücel'e :

Mufassal coğrafya kitapları size Almanyadaki büyük ve kalabalık şehirleri tanıtabilir. Mecmualarda başkalarının rızası alınmadan adreslerinin neşredilmesi muvafık görülmemektedir.

Çoludan Hakkı Büyük'e :

Kudüs şehrinde Haceri Muallak denilen taş «Kubbat-al-Sahra» denilen bir yapının altındadır. Hazreti Muhammedin buradan mirâca çıktığı anlatılır. Sekiz köşeli bir yapının içinde ve zeminde bulunan bu taş boşlukta değildir. Fakat bir kubbe şeklindedir ve altına girilmektedir. Her şeyin fazlası gibi çayın da fazla içilmesi zararlıdır

■

Finike'den Bay Ali Rıza Kılınç'a :

Filim bulmakta biz de müşkilât çekiyoruz. Maalesef size yardım edecek durumda değiliz. Filimler tevzie tabidir.

■

Yozgat'tan Bay Alpaslan Ünal'a :

Avcı Sultan Mehmet zamanında, Asker verilen paraya fazla miktarda bakır karıştırıldığı için, büyük bir ayaklanma oldu. Para ayarını bozmakta tesiri olan 30 kadar saray ve idare adamının başını istediler. Genç hükümdar buna razı olmak zorunda kaldı. İdam edilenler Sultanahmetteki çınar ağacına baş aşağı asıldılar. Arap âleminde yaprakları insan başına benziyen bir ağacın bulunduğu rivayet edilir ve bu yapraklar rüzgârla birbirine değince «Vakvak» diye ses çıkarttığı söylenirmiş. O zamanın adamları Sultanahmetteki çınarı bu vakvak ağacına benzetmişler ve bu yüzden hâdise «Vaka-i vakvâkiye» adıyla tarihe geçmiştir (4 mart 1656). Bu hâdise «Çınar Vakası» olarak da anılmaktadır.

Urfa'dan Bay Veysi Ziya Dişli'ye :

Ur şehri, Sümerlilerin ilk hükümdarı Ur-Engür tarafından Mezopotamya'da kurulmuştur. Urfa Şehrinin de Milâttan önce 40. ve 50. asırlar arasında Sümerler tarafından kurulmuş olduğu tahmin edilmektedir, ama bu ayrı bir şehirdir. Türk sanatkârlarından bahsediyoruz.

■

Ayancık'tan Bayan Z. Z. ye :

Kirli çamaşırlara bir miktar su ile bir madde karıştırarak çamaşırları tertemiz yapacak bir hârika ilâç, henüz, keşfedilmemiştir. Bugün en medeni memleketlerde de çamaşır makinesi kullanılıyor. Artık bunu kullanmak zahmetine katlanıp o icadı beklemek lâzım.

■

Balat'tan Bay Mustafa Kaldırak'a :

Elimizde pek çok mektup bulunduğu için sıraya koyuyoruz ve cevaplar bu yüzden geç kalıyor. Yeryüzünde en büyük cami'in İstanbulda bulunduğunu sanıyoruz. Müştemilâtiyle birlikte en geniş yer kaplıyan Süleymaniyedir. Ana bina olarak Sultanahmet 4608 metre kare üzerine kurulmuştur. Süleymaniyenin ana binası 4347 metrekarelik bir sahayı kaplamaktadır

HEDİYE — Bu minimini yavru Kıbrıslı Ercan Mehmet'dir. HAYAT'la beraber bu fotoğrafı ise kendisi bir yaşına bastığı gün çektirmiştir.

KAMP — Kızılay Cemiyetinin Samsun şubesi bu yaz Samsun - Bafra şosesi üzerindeki plâj sahasında 100 çadırdan müteşekkil bir aile kampı açmıştır.

Bazı okuyucularımızdan 101 inci sayımızda intişar eden «Çanakkale Şehitlerine» şiirinde :

«Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan»

mısramın, aslında :

«Ebr-i Nisanı açık türbene çatsam da tavan»

şeklinde olması icabettiğini bildiren mektuplar almış bulunuyoruz. Okuyucularımızın ilgisine teşekkür eder, bu vesile ile bize mehaz teşkil eden ve şiirin Âkif'in kendi el yazısı ile olan şeklinin klişesini veriyoruz.

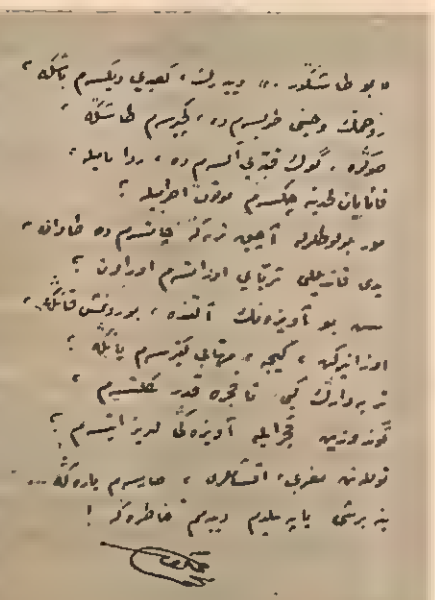

Yıldızınız diyor ki...

(26 EYLÜLDEN 2 EKİME KADAR :) Önünüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak ederseniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Yapmayı arzu ettiğiniz şeyi bir an önce tatbik mevkiine koymalısınız. İşin hâlloması için önünüzde kısa zaman kalmış bulunuyor. Sıhhi durumunuzda şimdilik üzülecek bir şey yok. Maddi bakımdan tatmin olacaksınız.

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Hissî bakımdan tam mânasiyle tatmin olunamıyorsanız bunu kendi yaşayışınızda aramalısınız. Zira son günlerde daha içine kapalı olarak yaşamıya başlamış görülüyorsunuz. Merakla beklediğiniz haberi yakında alacaksınız.

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Kendinize olan itimadı kaybetmeyiniz. Yakında hakiki kıymetinizi göstermek için elinize fırsat geçecektir. Bir arkadaşınız tarafından size sürpriz hazırlanıyor. Başkalarının dikkatini çekmek için sahte tavırlar takınmayınız.

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Bir hâdise canınızı sıkabilir. Fakat aldırmayınız. Hafta başında iş hayatınız sonundakinden daha hareketli geçecek. Gönül işlerinde hesaplı hareket etmelisiniz. Yakında hoş bir tesadüf sizi sevindirecek. Sıhhatiniz iyi.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Teşebbüs etmekten çekinir görülüyorsunuz. Halbuki atılgan ve müteşebbis olmak çok defa sessiz ve âtıl kalmaktan daha iyidir. Mesleki hayatınızda muvaffakiyet çalışmanızın iyi organize edilmesiyle temin edilebilir.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Canınızı sıkacak bir hâdise olursa buna fazla ehemmiyet vermeyiniz. Zira yakında çok sevineceğiniz şeyler olacaktır. Tanıdıklarınızdan biriyle ummadığınız bir anda birden samimî olabilirsiniz. His hayatınız hareketleniyor.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

İstikbâl için hazırladığınız plânlar size faydalı olacaktır. Şahsî fikirleriniz kendinize müsbet görülüyorsa onları müdafaa etmekten çekinmeyiniz. Bazı meseleler yüzünden beraber çalıştıklarınızla aranız bozulabilir, dikkat.

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

Çok yakında değişik şeyler görecek değişik muhitlerde yaşıyacaksınız. Ani bir fırsatla büyük şeyler elde edebilirsiniz. Birkaç zamana kadar his hayatınız çok daha hareketli olarak yürümeye başlıyacak. İyi günler geliyor.

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Ciddî bir mesele ile karşılaşınca ne yapmak lâzımgeldiğini düşünerek hareket edebilirseniz sonunda endişeye kapılmazsınız. Hafta sonuna doğru bir toplantıya çağırılabilirsiniz, giderseniz iyi olur. Sıhhatiniz şimdilik normal.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

Bazı olaylar teşebbüs kabiliyetinizi kaybettiğinizi gösteriyor. Halbuki herkes sizi hareketli ve atılgan oluşunuzla tanıyor. Şanslı durumunuzun bir müddet daha devam etmesi mümkündür. Kısa bir yolculuk yapabilirsiniz.

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Çalışmalarınızı sıkı bir tempo ile devam ettiriniz, Arada kısa kısa istirahatler size faydalı olabilir. Yakında mânevî bakımdan istediğiniz sağlamlığa erişeceksiniz. Söylenilen şeylere itiraz etmezseniz daha iyi olur.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Bir arkadaşınızın hazırlamakta olduğu sürpriz hoşunuza gitmeyebilir. Fakat bunu kendisine belli etmeyiniz. İş hayatınız daha hareketlenecek. Karşınızdakinin hislerini de anlamıya çalışın. Maddi bakımdan dikkatli olun.

SUSİ WONG

16 YAZAN: RICHARD MASON — ÇEVİREN: SADUN ALTUNA

TEK emelim, Susi'yi bir an evvel St. Margaret hastanesine yatırmaktı. Vapur tam zamanında hareket etti. Yol uzun olmamakla beraber rahat etmesi için bir kamaraya yatırdım. Yanında, deniz tutmasından azrail gibi korkan bir İngiliz kadın öğretmen de vardı. Önce deniz sakindi. Ama Pearl nehrinin mansabına vardığımızda sular kabardı, iri dalgalar tekneyi ceviz kabuğu gibi sallamağa başladı. Susi mışıl mışıl uyuyordu, İngiliz öğretmeni de fenalıklar geçiriyordu. Temiz hava almak için güverteye çıktım. Vapur birden rota değiştirdi. Bir Çin Sampan'ı açık denizde fırtınadan alabora olmuştu. Gemimiz denize dökülenleri kurtarmak için bir tahlisiye kayığını gönderiyordu. Bu Sampan'lar Çinlilerin aynı zamanda evleri olduğu için yedisinden yetmişine kadar bu tekneler üstünde ömür tüketirlerdi. Hepimiz güverteden bu tüyler ürpertici sahneyi seyre koyulduk. Oparlörle yolcular arasında bulunan hekimlerin B güvertesine gelmeleri bildirildi. Yanıbaşımda duran iri kıyım bir adam homurdanarak gitti. Az sonra yemyeşil olmuş perişan yüzüyle İngiliz öğretmen sürünürcesine gelerek telâşla beni çağırdı. Kabineye koştum. Susi, bembeyaz yüzüyle yatakta hareketsiz yatıyor, dudaklarından yastıklara doğru pembemsi bir köpük sızıyordu. Derhal B güvertesine koştum. İri yarı doktor o esnada denizden çıkarılan ilk kazazedeleri tedavi ile meşguldü. Durumu anlatarak gelmesini rica ettim.

— Görmüyor musunuz ki bu kadın ölmek üzere. Deniz tutmuş isterik kadınlarla kaybedecek vaktim yok... diye homurdandı.

— Benim karım da ölüyor, dedim.

Bunun üzerine kadının tedavisini bir Çinli tayfaya bırakarak benimle geldi. İçeri temiz hava girmesi için lomboz kapağını açtıktan sonra Susi'nin üstüne eğildi. Uzun uzun muayene etti. Sonra bana dönerek, ciğerlerine buz kompresi yapılması icabettiğini söyledi. Gerisi Allahın bileceği işti. O esnada gemi tekrar yol almağa başladı. Oparlörlerden şu sözler duyuluyordu :

«Dalgaların yuttuğu tekne onlara hem ekmeklerini temin ediyor, hem de ocak, vatan vazifesi görüyordu.

Onun için hepinizi bu felâketzedelere yardım etmeğe davet ediyoruz.»

Hong Kong'a varır varmaz Susi'yi St. Margaret hastanesine kaldırdım. Kay Fletcher o gün nöbette olmadığı için bir mektup bırakmış ve gerekli tertibatı almıştı. Kabul kâğıtları doldurulduktan sonra dahiliye kliniğinin verem servisine yatırıldı. İlk muayeneden sonra konuştuğum başhemşire profesyonel bir eda ile :

— Karınız çok hasta, ama henüz bütün ümitler yok olmuş değil. Allah büyüktür... dedi.

■

Bunu takibeden üç hafta, benim için korkunç bir cehennem azabı oldu. Bir defasında, tıklım tıklım dolu bir tramvayda giderken, şöyle düşündüm, ben tramvaydan indikten sonra bir çarpışma olsa Susi'nin kurtulması pahasına bütün yolcular telef olsalar. Allahıma, sevdiğim kadını kurtarması için yüzlerce kimseyi adak vermeğe kadar varacak bir cinnet içindeydim. Nam Kok'taki kızlar da acımı canı gönülden paylaşıyor, ama bu yarama büsbütün tuz ekiyordu. Susi'yi her gün ziyaret ediyor, her defasında da daha büyük bir ümitsizlikle dönüyordum.

Üçüncü haftanın sonunda hali iyiden iyiye perişandı. Baş ucunda oturarak ellerini avucumun içine aldım. Bunlar bir deri bir kemikti. O gün ilk defa, ölümden korktuğunu titrek sesiyle mırıldandı. Mutad kelimelerle teselli etmeğe uğraştım, ama bu defa yanından ayrılırken, bunun son görüşüşümüz olduğuna emindim.

Kay Fletcher'i aradım. Hastanenin tenis kortunda olduğunu söylediler. Kortlar şahane bir parkın içinde bulunuyordu. Kay, beni farkedince oyunu yarıda bırakarak yanıma geldi. Beyaz bir şort giymişti. Güneşten tunçlaşmış mütenasip vücudü ile neşe ve sıhhatin canlı bir sembolü idi. Derdimi anlattım. Bu gece nöbete gireceğini, Susi'nin yanından hiç ayrılmıyacağını ve bana durumu telefonla bildireceğini söyledi.

Otelde odama kapanarak telefon başında saatlerce bekledim. Akşama doğru Kay, bana Susi'ye yeniden kan verildiğini bildirdi. Halbuki doktorlar, transfüzyon'u tekrarlamak niyetinde değildiler. Çünkü, damarlarına yabancı kan girmesi Susi'de ruhi bir şok yapmıştı. Demekki bu son çare idi. Kay, telefon başından ayrılmamamı, bana durumu bildireceğini söyledi.

Gene saatler geçti. Balkonun parmaklığına dayanarak telefonun çalmasını bekledim. Günün son vapurları limanın kapkara, yağlı suları içinde ilerliyorlardı. Rıhtımdaki neon ışıkları bir bir söndü ve Hong Kong çok geçmeden uykuya daldı. Ama beni uyku tutmuyordu. Sabaha karşı kara düşünceler yokladı. Acaba yeni doğacak gün bana Susi'nin ölüm haberini mi verecekti.

Limanı boydan boya kaplıyan kül rengi sis tabakasını delen güneş Hong Kong'u bir anda altın suyuna sokup çıkardı. Bana da sanki yeniden kuvvet gelmişti. Bir ses bana sanki hayata yeniden başladığımızı haber veriyordu. Telefona koştum. Ama daha ahizeyi elime alamadan zil çaldı. Açtım. Kay, ölüm tehlikesinin atlatıldığını bildirdi. Hıçkıra, hıçkıra ağladım. Şayet binlerce insan beni bu durumda görmüş olsaydı bile halimden utanmıyacaktım.

Derhal oteli terkettim. Tramvay durağında upuzun bir kuyruk olduğu için bir rikşa'ya atladım. St. Margaret hastanesi bütün şehre nazır bir tepedeydi. Adam beni yarı yolda bıraktığı için burasını kan ter içinde tırmanmak sorunda kaldım. Hastaneye vardığım zaman sırılsıklamdım. Gören hamamdan çıktığımı ve kurulanmadan buraya geldiğimi sanırdı. Ama hiçbir şey umurumda değildi. Susi beni görünce :

— Günaydın Robert... dedi. Bugün kendimi çok iyi hissediyorum.

Sarılıp öptüm. Yüzü hakikaten her zamankinden iyi idi. Hattâ yanaklarına hafif bir pempelik bile gelmişti.

— Doktor, buradan çıktıktan sonra yüksek rakımlı bir yerde dinlenmeni istiyor... dedim. Ne dersin Susi. Japonya'ya gidelim mi ? Oradaki dağlarda dinlenebileceğin harika yerler vardır.

— Tabii ki çok arzu ederdim. Buradan mı gitmek niyetindesin, yoksa...

Susi'nin öteden beri en büyük emeli Londra'yı görmekti. Ne pahasına olursa olsun Picadilly Circus'u, büyük mağazaları ve kıraliçeyi ölmeden önce görmek istiyordu. Ama bu iş hayli müşküldü. Öte taraftan Londra'nın en gözde galerilerinden Roy Ullman bir sergi açmam için beni davet edip duruyordu. Ne yapacağımı ben de şaşırmıştım.

— Bakalım, dedim. Hangisi kısmetse onu yaparız.

Ama, ertesi gün kararımı bildirdim. Japonya'ya yerleşmeden önce altı haftalığına İngiltere'ye gidecektik.

■

Üç ay sonra taburcu olur olmaz aheste giden bir gileple yola çıktık. Londra'ya baharda vardık. Roy Ullman bizi Fulham Road'daki dayalı döşeli bir atelyeye yerleştirdi.

İlk günler son derece hareketli geçti. Büyük mağazaları geziyor, yahut iki katlı otobüslerle koskoca şehri bir uçtan öbür uca dolaşıyorduk. Bu arada, Londra Kulesi'ni, St. Paul Kilisesi'ni ve Westminster Abbe'yi gezdik. Vapurla Greenwich'e gittik, hattâ Hampton Court'un kördüğüm olmuş sokaklarında dolaştık. Hayvanat Bahçesi'nde maymunlara fıstık verdik. Ama, Susi'yi insanlar, hayvanlardan fazla ilgilendiriyordu. Biz de Regent's Park'ın sıralarına oturarak gelip geçenleri seyrettik. Bu, Susi'yi pek neşelendiriyordu. Tiyatrolara da gidiyorduk. İlk günler edebi İngilizceyi anlıyamıyacağını düşünerek müzikli oyunlara ve basit halk piyeslerine gittik. Ama, bunları pek yavan buldu. Bundan sonra ciddi, modern eserlere götürdüm. Lisanı tam mânasiyle kavrıyamamakla beraber, aktörlerin hareketlerinden ve yüz ifadelerinden konunun ruhunu benimsiyordu. Bu kızdaki zekâ ve öğrenme kabiliyeti cidden emsalsizdi.

Günlerden bir gün kolundan tuttuğum gibi Waterloo Road'a götürdüm. Old Vic Tiyatrosu'nun önündeki kuyruğa biz de girdik. Burası İngiliz sahne sanatının en büyük mâbedi idi. O gece Hamlet oynanıyordu. Eminim ki Susi'ye Shakespeare'in lisanı, Merihlilerin dili kadar yabancı geliyordu, ama soh perdeden önce verilen arada şöyle dedi:

— Adamın durumu cidden çetin. Ama çok iyi anlıyorum. Çünkü benim de onun amcası gibi kötü bir amcam vardı. Şayet babam, deniz kazasında ölmeyip de, elinden annemi almak istiyen amcam tarafından katledilseydi o zaman ne olurdu ? Hele, annem durumu bildiği halde amcamla gene de evlenseydi, ben de o zaman şu zavallı Hamlet gibi çıldırırdım. Ne dersin ?

— Durum böyle olsaydı sen ne yapardın ?... dedim. Sence Hamlet ne yapacak ?...

— Bence kötü amcasını öldürecek, öz anasını değil. Anam da suçludur diyecek, ama ne de olsa anamdır. Sütünü emdiğim için onu öldürmeğe elim varmaz.

— Çok doğru Susi...

— Bu şairin kalbi hakikaten emsalsiz. İnsanların ruhunu okuyor âdeta...

Sonra localara bakmağa başladı.

— Acaba bu akşam burada mı kendisi ?...

Shakespeare'in bundan üç yüz sene evvel öldüğünü söyleyince hayret etti. Öte yandan Susi'nin bu safiyane suali bana çok tesir etti. Asırlardır oynanan Hamlet, bir anda, üzerinde ilmi tetkiklerin yapıldığı, lise talebelerinin imtihan kapılarında kuru kuruya ezberledikleri klâsik bir eser olmaktan çıkmış, zamanımızda yaşanan bir hayat hikâyesi haline gelmişti.

Tiyatrodan da nasibini aldıktan sonra bir tek arzusu kaldı : Kıraliçeyi görmek. Bu maksatla bir gece Covent Karden Operası'nın önünde Kıraliçe'nin gelmesini bekliyen kalabalığa biz de karıştık. Ama, önümüze dikilenlerin enselerinden başka birşey göremedik. Her gün muntazaman dört pens vererek Times gazetesini aldım ve Kıraliçe'nin resmi ziyaretlerini harfi harfine takibetmeğe başladım.

Nihayet bir sabah, şehirdeki bir törene katılacak olan Kıraliçe'yi görmek için Buckingham Sarayı'nın önüne gittik. Muhafızlardan biri bizi demir parmaklığa yakın bir yere yerleştirdi. Burada İsveçlilerin, Danimarkalıların, Arapların, İsviçrelilerin ve Amerikalıların arasında iki saat bekledik. Neden sonra önümüzden açık bir araba içinde Kıraliçe Elizabeth geçti. Sade bir ilkbahar elbisesi giymişti. Kalabalık dağıldıktan sonra Susi :

— Bu iş de oldu... dedi. Şimdi biri daha kalıyor.

— O da kimmiş ?...

— Prenses Margaret...

Ama ertesi günü gazeteler, Prensesin uzun bir seyahate çıkacağını yazıyordu. Susi buna üzüldüyse de, Kıraliçe'yi görmüş olmakla teselli buldu.

Londra'ya gelişimizin üçüncü haftasında South Oudley Street'teki Ullman resim galerisinde sergim açıldı. Resimlerin hepsi de Hong Kong'tan olup, çoğunu Nam Kok'ta yapmıştım. Açılış töreninden önce zihnimi birşey kurcaladı. Resimlerin çoğunda Susi, bahriyelilerle birlikte göründüğü için kendisini sergiye götürmek doğru olur muydu acaba... Bu cidden çetin bir imtihan olacaktı. Hem onun için, hem de benim için. Neticede gitmesini kararlaştırdık. Nikâh günü giydiği parlak sarı renkte ipekliden elbisesini giydi, birlikte yola koyulduk.

(Devamı gelecek sayıda)

ZİYNET EŞYASI MODASINDA YENİLİK

Cıncık boncuk olarak işportaya düşen âdi süs eşyalarının yerini, gene ucuz malzemeden yapıldığı halde, sanat değeri büyük olan zevkli ziynet eşyası alıyor.

Bu modayı yayan İsviçreli Ursula Traub'un son eseri : İki broş. Eski Yunan şekil ve renk anlayışı ile yapılmış bu ziynet eşyaları minelerle süslenmiştir. Tarihî örnekleri modern anlamda şekillendirme hususunda bu kadın büyük ustalık göstermektedir.

Ursula, Venedikli kadın ressam Ida Caldorin'e bir kolyesini takıyor. Ida, İsviçreli sanatçının hem dostu, hem de modelidir. Eski Yunan tipinde olan bu kadın bu iş için biçilmiş kaftandır.

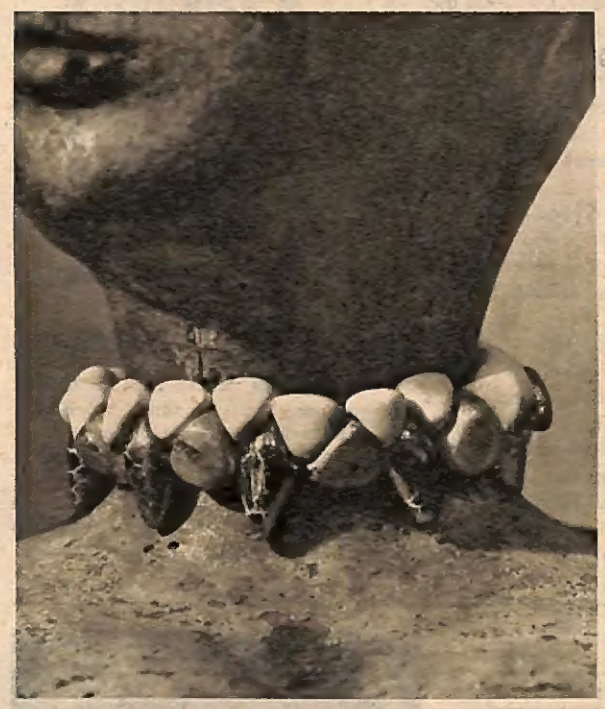

Bilhassa öğleden sonra ve akşam elbiseleri için düşünülen bu zevkli süs eşyasının daha şimdiden kapışıldığı söylenmektedir. Yukarıdaki resimde, İran motiflerinden mülhem olarak yapılmış bir kolye görülmektedir.

Ziynet eşyaları piyasaya çıkmadan önce tahtadan bir heykel üzerinde tecrübe ediliyor. Üstte görülen kolye şekillendirilmiş taş ve suni incilerden, alttaki de yaprak yaprak kesilmiş taşlardan yapılmıştır.

Ursula'ya modellik yapan Ida Caldorin' in yanından hiç ayırmadığı Isidora adındaki Siyam kedisi de bu arada bu güzel mücevherlerden nasibini almıştır.

Tarihî JOSEPHINE

klâsik
HARP VE SULH
GELİN TACI
HER KADIN GİBİ
AŞKTAN DA ÜSTÜN !

ve modern
SABAH YILDIZI
MELİSSA
BÜYÜLÜ ÇİÇEK
SENİ SEVMEK KADERİM
BAHAR ATEŞİ
BİR BAŞKA KADIN
SİLÂHLARA VEDA

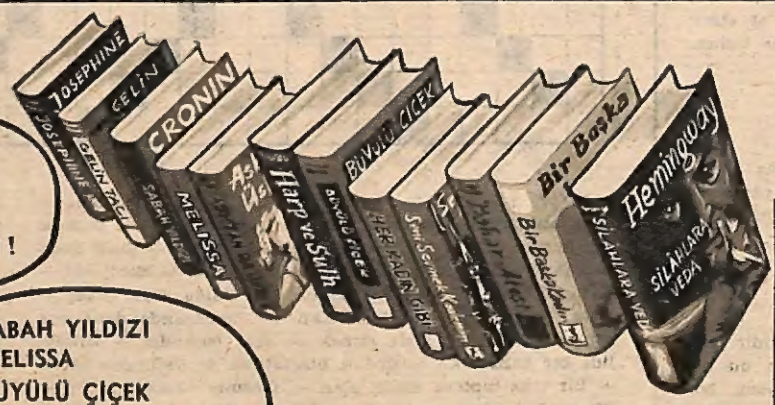

romanların en güzelleri
serisinde çıkmıştır.

Her kitap nefis, sağlam ciltli, beş renk ceket kaplı

GÜVEN YAYINEVİ
Cağaloğlu yokuşu, Narlıbahçe 5. No: 11
İSTANBUL

İsimlerinizin Mânasını Biliyor musunuz ?

Nurcan +

Arapçada aydınlık, ışık anlamına gelen nur ile Farsçadaki can kelimesinden yapılmış bileşik isimlerdendir. Daha çok kızlarda kullanılmaktadır.

Zühal

Kızlarımızda kullanılan bu isim Arapçadır ve güneşe yakınlık bakımından altıncı olan gezegenin adıdır. Çevresinde bir halkası ve 10 uydusu bulunan bu yıldızın Türkçe adı Sekendiz, garp dillerinde karşılığı Saturn'dür.

Nazire +

Kadın isimleri arasında bulunan bu kelime Arapçada «Benzer, eş, bir şeye benzetmek üzere yapılan» demektir. Dördüncü Murat, Nef'i.nin «Sihâm-ı Kazâ» isimli eserini okurken pek yakınına bir yıldırım düşmüş, Padişah hicviyeyi uğursuz sayarak Nef'iyi hiciv yazmağa tövbe ettirmiş. Fakat şair bir müddet sonra, Bayram Paşa hakkında ağır bir hicviye daha yazmış. Bunun üzerine Paşa Nef'iyi odunlukta boğdurup cesedini denize attırmış. Bu hâdise üzerine zamanın şairlerinden biri, içinde «Nazire» kelimesinin geçtiği şu mısraı söylemiş :

«Gökten nazire indi Sihâm-ı kazasına,
Nef'i diliyle uğradı Hakkın belâsına.»

Kübrâ +

Arapçada «Büyüklük, azamet» ifade eden kadın isimlerindendir. Büyük vatan şairi merhum Mehmet Akif Ersoy «Mehmet Ali'ye» isimli şiirinde bu kelimeyi kullanmıştır:

«Bir nüsha-i kübrâ idin, oğlum, elimizde :
Sen benden okurken seni ben senden okurdum.»

Necati +

Necat «Kurtuluş, selâmet» demektir. Arapça olan bu erkek isminin adaşları arasında, on beşinci yüzyılın büyük Türk şairlerinden, asıl ismi İsâ olan Necati, Millî Mücadelede çalışmış ve Cumhuriyetin ilk kuruluş zamanında Bakanlıklarda bulunmuş, 1925 te Maarif Vekili olmuş ve 1929 da vefat etmiş bulunan Mustafa Necati de bulunmaktadır.

Ayça +

Son neslin kız çocuklarına konulan Türkçe isimlerdendir. «Ayın ilk günlerindeki görünüşü» yani, Arapçadaki «hilâl» karşılığıdır.

Erdem +

Türkçe erkek isimlerindendir. Soyadı olarak da kullanılan bu kelime «Merhametli, mütevazi, iyiliksever, faziletli» anlamlarındadır.

+ İşaretli isimlerin mânaları okuyucularımız tarafından istenilmiştir.

Hayat Doktoru

İştahsız Çocuklar

Bütün hayvanlar acıkınca, karınlarını doyurmak için her çareye baş vururlar ve kendilerine yarıyan yiyecekleri bilirler. İnsan yavrusu da acıkınca yiyecektir. Fakat, çocuğun gıdası ile düşkünlük derecesinde fazla alâkadar olmak, bu tabii ihtiyacı ona bir külfet haline getirebilir.

Dr. RECEP DOKSAT

DOKTORA baş vuran annelerin çoğu, çocuklarının iştahsızlığından şikâyetçidirler. Böyle iştahsız çocukların pek azının, iştahsızlık tevlideden ciddî bir hastalığı vardır. Hiçbir rahatsızlığı olmadığı halde, iştahsız olan, az yiyen çocuklar, ekseriyeti teşkil eder. Akla gelecek ilk sual şudur : Acaba durup dururken bu çocuklar, iştahlarını neden kaybediyorlar ?

Bunun sebebi sadece psikolojik (ruhi) ve pedagojik (terbiyevi) dir. Her insanda olduğu gibi, her çocukta da muvakkat iştahsızlıklar olabilir : Diş çıkarıyordur, o gün için biraz keyifsizdir; kendi çocuk dünyasına göre, birşeylere canı sıkılmış olabilir v.s... Çocuğu yiyen, içen, uyuyan, altını kirleten bir robot farzetmek ve onun da bir iç âlemi, bir şahsiyeti, kısacası bir ruhu olduğunu hesap etmemek hataların başıdır. Böyle herhangi bir sebeple iştahı muvakkaten kapanan bir çocuğa, istediğinden çok yedirmek için uğraşmak, zorlamak, onda bu muvakkat iştahsızlığın yerleşmesinden başka bir netice vermez.

Umumiyetle, iştahsızlık bir yaşından sonra ortaya çıkar. Hele 2 ilâ 5 yaş arasında daha bârizdir. Çünkü, eğer çocuk bebekliğindeki gibi fazla yese ve çabuk gelişse, bu büyüme temposu ile birkaç senede dev gibi olması icabeder. Halbuki, bebek doğumdan itibaren ilk 3 ayda 2 kilo aldığı halde, 2 yaşından 5 yaşına kadar geçen zaman zarfında bu 2 kiloyu ancak 1 senede alabilir. Vücudun gelişmesine hâkim olan biyolojik kanunlar, bunu böylece ayarlar. Onun için çocuğun az yemesine şaşmamak lâzımdır.

Diğer bir husus da, çocuğun hâfızasındaki tekâmülüdür. Bazı hoşlanmadığı veya tereddütle yediği yemekleri, çocuk gitgide seçer olur. Sonraları sevmediği bir yemeği ona ısrarla yedirmeye çalışmak, onun bu konudaki nefretini kökleştirir. Elbetteki burada geçici isteksizliklerle, şımarıklık dozunu ayarlamak lâzımdır. Şımarmamış çocuk, ne kadar yiyeceğini annesinden daha iyi tâyin eder ve iştahı da ona göre ayarlıdır.

Unutmamalı ki, çocuklar zorlanırsa, en sevdikleri şeyden bile nefret edebilirler. Yemek yemek de uyumak, oynamak ve su içmek gibi bir tabiî ihtiyaçtır. Çocuğa fazla su içmesi için nasıl ısrar edilmezse, yemesi için de zorlamamak lâzımdır.

Çocuğu, bir ceza verir gibi birkaç gün aç bırakmak da yanlıştır. Zira, bu da onunla çok ilgilendiğinizi gösterir. Bunun yerine, çocuğun yanında, onun iştahından hiç bahsetmemek, az yediği zaman üzüntünüzü, çok yediği zaman sevincinizi belli etmemek daha isabetli olur.

Yemek esnasında çocuğa masal anlatmak, o anda birkaç lokma fazla yemesini temin ederse de, neticede iştahını büsbütün azaltır. Üstelik her yemekte masal ister.

Çocuğun yemesine, iştahına karşı ilgisizliğinizi, ona samimî olarak hissettirebilirseniz mesele hal yoluna girmiş demektir... İnanınız ki, onun bir müddet, dilediği miktarda yemesi, hemen hasta olmasına yol açmaz. Çocuğu, daha küçük yaştan kendi kendine yemeğe alıştırmak, yemek vakitleri dışında abur cubur vermemek te pek lüzumludur.

PUL ve TARİH

KIZILAY'IN 75. KURULUŞ YILI HÂTIRASI

1864 de Cenevre'de toplanan milletlerarası bir kongrede İsviçre'li Jean Henri Dunant; ırk, cins, millet ve devlet farkı gözetmeden felâketli zamanlarda ve harplerde insanların karşılıklı yardımda bulunması fikrini ileri sürmüştü. Bu fikir kabul edilerek Milletlerarası

«Salibiahmer - Kızılhaç» teşkilâtı kuruldu. Tıbbiye hocalarından Abdullah Bey, Marko Paşa ve «Hilâli.ahmer - Kızılay» adını bulan Kırım'lı Aziz Beylerin çalışmaları ile aynı teşkilât 1877 de Türkiye'de de meydana getirildi. Bu vesile ile PTT idaresi 20 Ekim 1952 de 15 ve 20 kuruşluk iki puldan ibaret 80.000 tirajlı bir hâtıra serisi çıkarmıştır.

BİLMECE

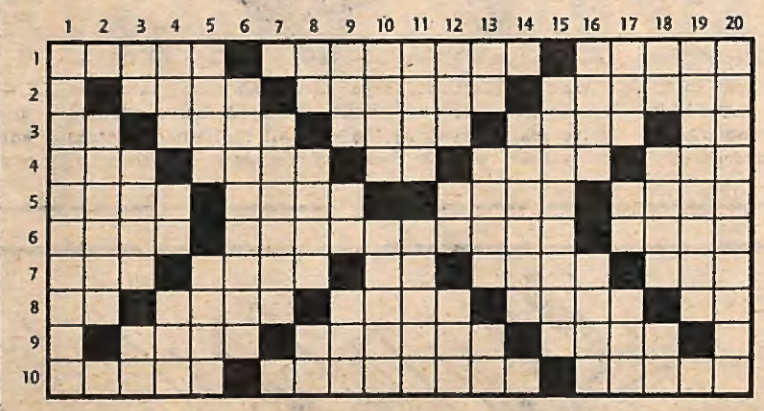

SOLDAN SAĞA : 1: Yatak salıncak — Asker sahanı — Kazı anlamında bir emir. 2: Bir şeyin meydana gelmesi için sarfedilen güç — Acelecilik (halk terimi) — Sınır komşumuz. 3: Bağlantı kelimesi — Alet, vasıta — Sahil evi — Kanuni bağlantı — Nota. 4: Rey — Kalde veya temel — Nota — Köpek yavrusu — Kap. 5: Ramazanda daha çok yapılan çörekotlu yassı ekmek — Şen, bayındır — Mitolojide bir kahraman — Çocuk hizmetçisi. 6: Üstünden geçen — Bir cins motora malik olan — Geçmiş hizmet. 7: Oy — Bir renk — İsim — Siyah — Biber tadı. 8: Lahza — İçkilerden — Eskiden Irakta oturmuş olan bir kavim — Bulgar parası — Her insanda iki tane olan bir uzuv. 9: Tartıda kabın ağırlığı — Aptal — Yeni pişmiş veya yeni koparılmış. 10: Kaplıca — İlgili — Yetişip ulaşan, ilâve edilen.

YUKARIDAN AŞAĞIYA : 1: Kira ve devirlerde alınması, verilmesi yasak olan şey. 2: Vasıl olan. 3: Kuzu sesi — Namzet — Arap harflerinden biri. 4: Kör — Genişlik — Eskiden alınan bir vergi. 5: Defa — Aylık bina ücreti. 6: Asker kılıcı. 7: Çalış. 8: Binek hayvanı — Su getiren adam — Kırmızı. 9: Oy — Uzağı işaret — Peron'un karısı. 10: Acılar, ıstıraplar — Dikkatsiz ve kafasız. 11: Bay — Akdeniz bölgesinde en büyük şehrimiz. 12: Sağlığın sigortası — İnfiliî — Tersi binanın en üstü. 13: Soru — Kapı basamağı — Alfabede bir harf. 14: Kartacalı general. 15: Bir çift İtalyan parası. 16: Bir meyva — Sersem. 17: Yük mavnası — Dahilinin kısası — Üye. 18: Genişlik — Eli sıkılık — Razı olma ifade eden küçücük bir ses. 19: Basit veya katışıksız olarak. 20: Hasislik (iki kelime).

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ:

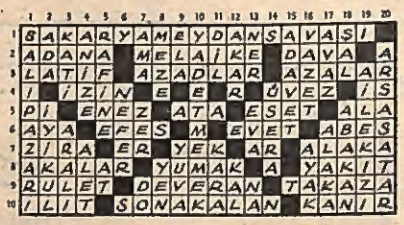

KARİKATÜR

— Ne yani ? Sinek bile yapar bunu.

YAZISIZ

YAZISIZ

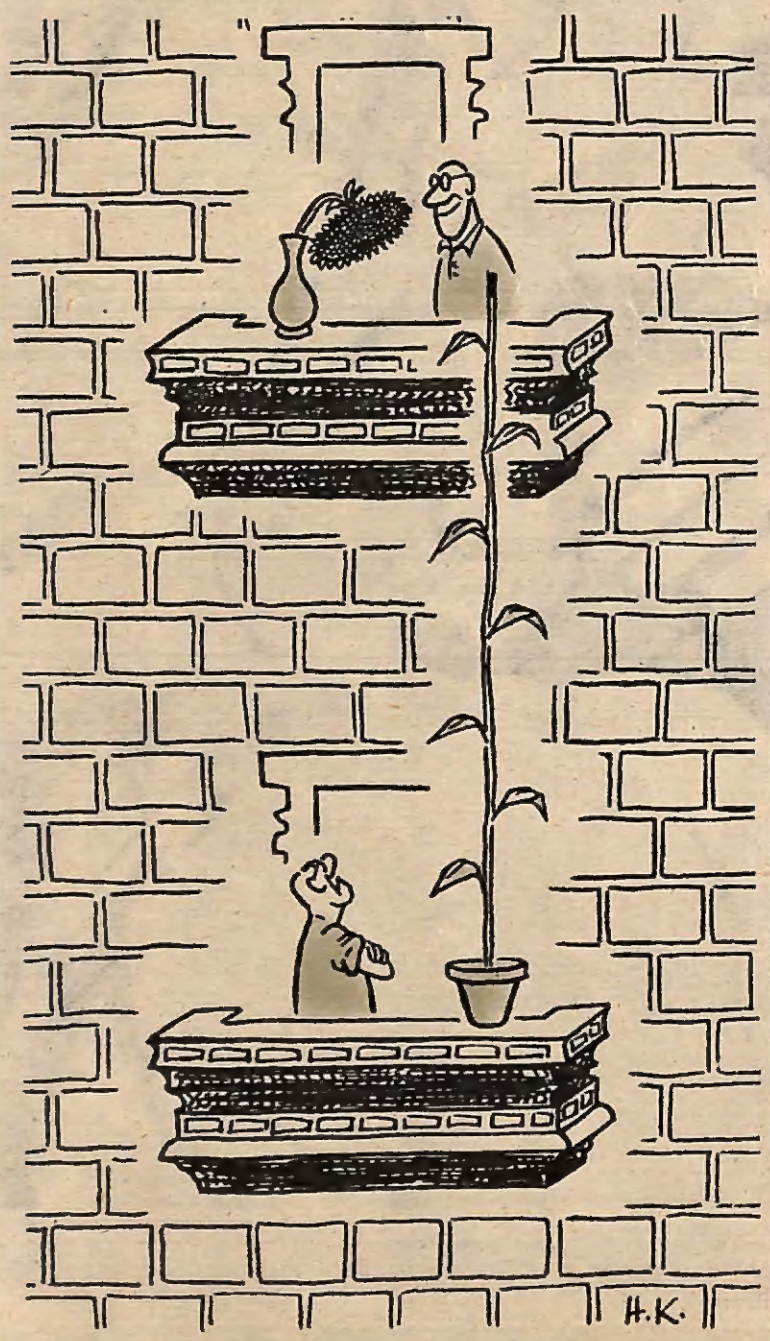

YAZISIZ

YAZISIZ

— Bir kocakarı masalı daha anlatırsan dilini koparırım senin!...

AYLÂ DOĞANAY Kısa zamanda büyük bir şöhret kazanan genç sanatkâr 1939 yılında Ankara'da doğmuştur. İlk sahne konserini 9 yaşında veren Aylâ ile müzik otoriteleri yakından ilgilenmişlerdir. Konservatuar mezunudur. Şimdi yalnız radyoda okuyan sanatkâr : «Gazinolarda şarkı söylemeyi kat'iyen düşünmüyorum» demektedir. «Bekârdır. Annesi, babası ve kızkardeşi Semra ile Bakırköy'de mütevazı bir hayat sürmektedir. (Fotoğraf : Suavi Sonar)